Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 258	Łódź, Wtòrek, 11 listopada 1930 r.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, כ מרחשון תרצ״א	№ 258

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

17 אכטונג, יוגענד!

דאנערשטאג, דעם 13/11, פינקטליך 7 אווענד קומט פאר אין „ענגלישען זאל", אלעע 1-טער מאי 2

א יוגענד=פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון ג. סיים-דעפ. **יצחק גרינבוים.**

איינגאנג נאר לויט לעגיטימאציעס!

אלע וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט צו דער וואהל-ארבייט און האבען נאך נישט ארויסגענומען די לעגיטימאציעס דארפען זיך ווענדען באלד אין הויפט-וואהל-ביורא, צעגעלניאנע 4. 17 9640

18 אלגעמיין- יודיש נאציאנאל-ווירטשאפטליכער בלאק 18

היינט, דינסטאג, דעם 11. ליסטאפאד, 8 א זייגער אווענד קומט פאר

א גראנדיעזער וואהל=מיטינג

אין „עץ חיים", זגערזשער 43/45

מיט רעפעראטען וועלען ארויסטרעטען די פארשטעהער פון בלאק.

די גאלעריע איז ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען. איינגאנג פריי געגען איינלאדונגען!

18 יוגענד-עקזעקוטיווע ביים נאציאנאל-ווירטשאפטליכען בלאק

רעליגיעזע יונגעלייט, וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט אויף וואהל ארבייט, אויך די, וועלכע האבען זיך נאך נישט רעגיסטרירט און ווילען ארבייטען, דארפען זיך מעלדען היינט דינסטאג פון 6 ביז 10 אווענד אין אגודה-לאקאל (נארוטאוויטשא 11) ביי ה. דוד באמאץ און זיי וועלען בעקומען פערטיילט די ארבייט.

די עקזעקוטיווע.

כשר בעקאנטמאכונג. כשר

היינט, דינסטאג דעם 11-טען נאוועמבער ד. י. 5 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר

די פייערליכע ערעפנונג

פון ערשטקלאסיג מאדערן-איינגעארדענטען לויט'ן נייעסטען אייראפעאישען סטיל

קאפע=רעסטאראן „A'La Carlton"

22 שענקעוויטשא 22, טעל. 140-10

די קולינארע פאך-לייטונג געפינט זיך אין די הענד פון בעקאנטע פאכלייט.

מיט אכטונג Cafè-Restaurant

„A'La Carlton"

אינה. טאפק — הענריקאווסקי.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 12-טען יאהרטאג פון פוילען'ס אונאפהענגיגקייט

און 10-טען יאהרטאג פונ'ם נצחון איבער די באלשעוויקעס

ווערט **היינט**, 9 פריה איינגעארדענט

א פייערליכע תפילה

אין דער אלטשטעטישער שוהל, וואלבארסקא 20.

מיט א געלעגענהייטס-רעדע וועט ארויסטרעטען אין נאמען פון לאדזער רבנות דער גאון. סיים-דעפ. הרב **אהרן לעוויז**, אב״ד דק״ק ריישא.

די פערוואלטונג פון דער יוד. קהלה איז לאדז

לאדז, דעם 11. נאוועמבער 1930.

בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען 17

ארדענט איינהיינט, דינסטאג, דעם 11 ליסטאפאד, 8.30 א זייגער אווענד אין ענגלישען-זאל אויף אלעיא 1 מאי 2

א ארטאדאקסישן מאסן=מיטינג

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען:

הרב שמואל בראט (סאמאשאווער רב)

הרב גוטקאווסקי, וואלף זילבערשטיין, ראטמאן י. מ. ביאלער, ראטמאן ב. רוס, פנחס וואסערמאן, א. אסט, ל. גולדווערן, י. ערליך, י. שיפער א. א. איינגאנג לויט איינלאדונגען!

ארטאדאקסישע יודען קומט מאסענווייז!!!

די שווארצע וואך אויף דער הערינג-בערזע!!!

דער גראנדיעזער פאנג אין יארמוט און דאס פאלען פון די פרייזן!!

הערינג=קליינהענדלער!!!

דער הערינגס-פאנג אין יארמוט איז אין דעם יאהר א קאלאסאל גרויסער: ביז איצט האט מען שוין געפאנגען איבער 700.000 פעסער יארמוטער הערינג און די פרייזען אין יארמוט זענען זעהר געפאלען. אונזער קאנקורענץ בעמיהט זיך מיט אלע כוחות צו האלטען בסוד דעם גרויסען פאנג, כדי זי זאל קענען ערצילען די העכסטע פרייזען אויסער דעם האבען די היגע אלע גרעסערע הערינג-סוחרים געשפילט א לא האסע און דאדורך זיך פערשפעקולירט.

א נייער פירמע איז ווייט פון אזעלכע שפעקולאציעס. מיר קויפן ביליג און פערקויפן ביליג. פון היינט אן פערקויפען מיר מיט א גאראנטיע צו ליפערן דאנערשטאג ד. 13 ד.מ. יארמוטער הערינג צו פאלגענדע פרייזען:

אלע ערשטקלאסיגע מאטיעס = טראדעמארקען ווי: „W.S.&S." „S.R.H.Co" „Leslie" א.ז.וו.	142	זלאטים
אלע צווייטקלאסיגע מאטיעס = טראדעמארקען ווי: „Gordon" „Dutle" א.ז.וו.	137	"

½ קאסטען 10 זל. מעהר, 1/1 מאטפול קאסט 5 זל. מעהר.

אײלט צו אונז מיט אייערע בעשטעלונגען און איהר וועט ערשפארען פון 15 - 20 זל. ביי יעדען פאס הערינג.

„Hurtośled" Plac Kościelny 7

— Telefon 188-43. —

17 ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות"

זאל „אייראפעיסקי", זגערסקא 17

היינט, דינסטאג, דעם 11-טען ליסטאפאד 8.30 א זייגער אין אווענד.

א וואהל=מיטינג

פאר ארבייטער און פאלקס-מאסען מענשען

רעדנער: יוסף לעווי, ד״ר ז. עלענבערג, י. ביאלאפאלסקי (ווארשא). י. שאלים, סט. שרעטער, ז. בוימנאלד, סטוד. ש. קורן, ג. ליכטענשטיין א.א. איינגאנג נאר לויט איינלאדונגען!

בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יוד. פאלק אין פוילען 17

ארדענט-איין מיטוואך, ד. 12/11, 8 אוו. אין זאל „אייראפייסקי", זגערזשער 17

א גרויסען מיטינג

פאר הענדווערקער און קליינהענדלער

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ג. סיים-דעפ. ד״ר ראזענבלאט, לאווניק אלעקסאנדער יאעל, משה לימאן י. עהרליך, אינזש. זשעלינסקי, מנחם סירשבוים, מענדיל מיניץ און אנדערע.

איינגאנג נאר לויט איינלאדונגען!

געשלאסן די זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט

פראפ. ווייצמאנס רעזיגנאציע איז ניט אנגענומען געווארן

לאנדאן 10. (יט"א טעלעגראפיש).

די סעסיע פון אקציאנס קאמיטעט האט זיך געענדיגט נעכטען ביינאכט. ס'איז אנגענומען געווארן מיט א מעהרהייט די רעזאלוציע וועלכע ס'האט פארגעשלאגען ריכטער יוליאן מעק, אז מ'זאל נישט אננעמען די רעזיגנאציע פון פראפ. ווייצמאן ביז'ן 17. קאנגרעס. ס'איז בעשלאסען געווארן צום עקזעקוטיוו צוצווועהלען א קאמיסיע פון 5 פערזאן וועלכע זאל אנפיהרען מיט דער ארבייט אין דער קאמיסיע זענען געוועהלט געווארן אידער, לעאן מאצקין און נחום גאלדמאן און א פארשטעהער פון ועד לאומי און פון די אמעריקאנער ציוניסטען, וואס זייער'ע נעמען זענען נאך נישט בעוואוסט. דאס ארט וואו ס'וועט פארקומען דער 17. קאנגרעס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארן, ס'איז גאנץ מעגליך אז ער וועט פארקומען אין אמעריקא. ס'איז אנגענומען געווארן א פראטעסט געגען „ווייס בוך" און ס'איז בעשטעטיגט געווארן דער בעשלוס נישט אנטיילצונעמען אינ'ם לעגיסלאטיווען ראט. ווייטער זענען בעשטעטיגט געווארן די פלענער פון קאלאניזירען דעם פרייצן באדען פון קרן-קימת.

לאנדאן 10. (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער לעצטער זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט איז פארגעקומען א ברייטע דיסקוסיע וועגען דער פינאנציעלער לאגע. קאלאנעל קיש האט אנגעוויזען אז ס'זאלט געוועזן אנ'איראניע דוקא איצט זאל אויספעהלען געלד אויף צו קאלאניזירען די 1500 חלוצים, וואס מ'האט פאר זיי ארויסבעקומען די סערטיפיקאטען. די פינאנציעלע לאגע פון דער יודישער אגענץ איז א שווערע, זי ארבייט מיט א מינימום בודזשעט פון 400,000 פונט דאס איז זעהר ווענים, אויפ'ן ווייס-בוך מוז מען ענטפערען מיט א שטארקער טעטיגקייט און דערצו זענען נויטיג געלד. ד"ר האנטקע האט אפגעגעבען א בעריכט פון קרן היסוד. דיזענהאף האט געפאדערט אז מ'זאל באלד קאלאניזירען דעם פרייען באדען פון קרן קימת און אויף קליינע חלקים ערד צו בעזעצען אלע וואס ווילען זיך וועלען בעזעצען אויף ערד.

שפרינצאק האט געפאדערט צו פערגרעסערען דעם בודזשעט פאר קאלאניזאציע און דעם בודזשעט פאר הכשרה.

לאנדאן 10. (יט"א טעלעגראפיש).

דער יט"א קארעספאנדענט דערוויסט זיך נאך וועגן איינצעלהייטען פון דער לעצטער זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט. צוזאמען מיט די רעוויזיאניסטען איז געגען דעם פאליטישן קאמיטעט ארויסגעטראטען אויך, ד"ר הינדעס אין נאמען פון „עת לבנות". ער האט ערקלערט אז די גרינדונג פון דעם פאליטישן קאמיטעט עדייט נישט קיין וויכטיגע ענדערונג אין דער לייטונג און מ'קען דערמיט נישט בערואיגען די עפנטליכקייט.

א דעקרעט וועגן שטייער-הנחות

זאל אינגיכען ארויסגעגעבען ווערען

ווארשא 10 (טעלעפאניש).

גאר אינגיכען וועט ערשיינען א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגן שטייער-הנחות. דער דעקרעט זאל קורס-פל חל זיין אויף אוטאָאָ-שטייער, די הויפט-הנחה איז די וואס מ'וועט אויסמעקן דעם אוטאָאָ-שטייער עפנטליך און נישט ווי ביז איצט אין געהיים.

טאַרעאוש האלובקא וועגן יודישע פראגען

אינטערוויאו אין א ווילנער צייטונג

ווילנא, 10 (טעלעפאניש).

טאַרעאוש האלובקא האט היינט געגעבען א אינטערוויאו דעם „קוריער ווילענסקי" וועגן יודישע פראגען. ה' האלובקא האט צווישען אנדערען געזאגט, אז די סאנאציע האט געוואלט ארויסשטעלען א יוד אויף איהר ליסטע אין ווילנא, צוליב דער צוריסענקייט פון די יודען האט מען דאס נישט געקענט טון, וויל מ'האט נישט געפונען דעם פאַסענדען קאנדידאַט.

די לאגע פון די יודען וועט שטופענווייז פערבעסערט ווערן, גרינבוימס פּאָליטיק, איז לויט דער מיינונג פון האלובקא, שעדליך, אגעגען האט געמאַכט א זעהר גוטן איינדרוק קירשבוימס ברית.

אראבער בעטען שטיצע

ביי זייערע פריינד אין ענגלישען פארלאמענט.

ירושלים, 10. (יט"א טעלעגראפיש).

ווי יט"א דערוויסט זיך, האט דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע ארויסגעשיקט א דעפעשע צו די דעפוטאטען פון ענגלישען פאַרלאמענט, וואס זענען געשטימט פּרא-אַראַביש, צוליב דער קאמפאניע וואס די ציוניסטען האבען פאַרגענומען בעשטעהט א געפאַהר, אז די רעגירונג וועט ענדערען דעם גייסט פון איהר לעצטער דעקלאראציע, ער בעט זייערע פריינט אז זיי זאלען שטעהען אויף דער וואַך פון די אראבישע אינטערעסען.

די מעהרהייט פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע איז פאַר אַנ'אָפּוואַרטענדער שטעלונג.

1000 סערטיפיקאטען פאר פוילען

ווארשא, 10 (טעלעפאניש).

פון ציוניסטישע קרייזען טיילט מען מיט, אז פון די 1500 סערטיפיקאַטען, וואס זענען בעשטימט געוואָרען פאַר יודישע חלוצים וועט פוילען בעקומען סערטיפיקאַטען פאַר טויזענד יודישע פאַמיליעס.

נייע עמיגראציע-גזרה

פאר די וואס האבען דאס רעכט צו פאהרען קיין אמעריקא

ווארשא, 10 (טעלעפאניש).

דער אַמעריקאנער קאנסולאט טיילט מיט, אז די מענשען, וועלכע האבען רעכט צו בעקומען אמעריקאנער וויזעס און ווילען אצעלכע בעקומען וועלען מוזען אויפווייזען, אז זיי קענען זיך אליין אויסהאַלטען אין אַמעריקא אין פערלויף פון 5 יאהר.

פערמאכט א דרוקעריי

לעמבערג, 10 (טעלעפאניש).

די דרוקעריי, וואס האט געדרוקט דעם פ.פ.ס.-שען „דושענניק לודאַווי" איז געשלאסען געוואָרען.

קאנפיסקירט דעם „ראבאטניק"

ווארשא 10 (טעלעפאניש).

דער היינטיגער (ווינסטאַגיגער) נומער „ראַבאַטניק" איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

פראצעס מאראטשעווסקי — „ראבאטניק"

ווארשא, 10 (טעלעפאניש).

אין געריכט זענען היינט פארגעקומען צוויי פראצעסען. איינער פון מאראטשעווסקין געגען „ראַבאטניק" און דער צווייטער פון „ראַבאטניק" געגען מאראַטשעווסקין, ביידע פראָצעסען פאַר בעליידיגונג. אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַקציע אין בּאריסלאוו. מאראַטשעווסקי איז פערמשפט געוואָרען אויף הונדערט זל. שטראף, דער „ראַבאַטניק" צוויי הונדערט זל.

ענדעקישע סטודענטען בעפאלען

א יודישע סטודענטען-פערזאמלונג אין לעמבערג

לעמבערג, 10 (טעלעפאניש).

די יודישע סטודענטען פון פּאליטעכניקום האבען היינט אָפּגעהאַלטען א פערזאַמלונג, אין מיטען פון די בעראַטונגען האבען זיך איז זאל אריינגעריסען א גרופּע ענדעקישע סטודענטען און אנגעהויבען א געשלעג. עטליכע יודישע סטודענטען זענען צושלאָגען געוואָרען.

וואוילזייך רייכטום, גליק,

וועסטו דערגרייכען, קויפענדיג א לאָס פון דער

פוילישער מלוכה - לאטעריע

אין דער גליקליכסטער קאלעקטור

E. LICHTENSTEIN

קאלאסאלע שאנסען!!!
יעדער 2-טער לאס געווינט!
הויפט-געווינס

1.000.000 זל.

(א מיליאן זלאטעס)
אלגעמיינע סומע פון געווינסען

32 מיליאן זל.

23 פרעמיעס!

אויף דער אלגעמיינער סומע פון

1.669.250 זל.

נישט קוקענדיג אויף דער פערגרעסערטער צאהל געווינסען אין דער 22-טער לאטעריע, איז דער פרייז פון די לאָסען געבליבען אונפערענדערט.

¼ לאס 10 זל.	²/₄ 20 זל.	א גאנץ לאס 40 זל.	

די ציהונג קומט פאר שוין דעם 18-טען און 20-טען ד. ח.
און אלזא איילט אלע צו אונז!!!
די העכסטע צייט!

די איינציגע גרעסטע און עלטסטע און באמת גליקליכסטע קאלעקטור אין פוילען

E. LICHTENSTEIN

לאדז — 1-טע אפט. פיעטריקאווער 11, 2-טע אפט. 72
(געכסדרע פון גראנד-האטעל)

אויסווערטיגע שיקען מיר ארויס זאפארט נאכן ערהאלטען די בעשטעלונג. קאנטא P.K.O.64209

דאנקזאגונג!

דעם הארציגסטען דאנק דריקען מיר אויך דעם ה' וו. ניימארק ווי אויך די ה"ה אדוואקאטען וויקטאר פעלקא און ה' טעפער פאר זייער בעמיהען זיך און אפצוהאלטען די עקסמיסיע פון דער ארימער פאמיליע, וועלכע עס האט געדראהט ארויסגעווארפען צו ווערען אויף אויף דער גאס.

אין נאמען פון דער פאמיליע.

די פערוואלטונג פון דער טויבשטומע שולע „עזרת-אולמים"

א קוואליפיצירטער

אויבער-מאשינער

צו מענער-מאגאזין 1-טער סארט
ווערט פון זאפארט געברויכט
ביי פיערטאג, גדאנסקא 25.

אזהרה

צו די ווארשט-פאבריקאנטן

מיר זענען שטרענג מוהיר אלע ווארשטען פאבריקאנטען, אז צוליב די מכשולים מיט פרעמדע און שמוגעל-שחיטה וועלכע זענען ע"פ דין נבלה וטרפה וועלען מיר פון זונטאג פרשת תולדות הבע"ל אן צושיקען צו יעדען פון אייך א ליסטע פון די גענזלער וואס שטעהען אונטער אונזער השגחה — אין ביים קויפען הויטען און ביליקעס דארפט איהר שטרענג נזהר זיין בשום אופן נישט צו קויפען ביי די גענזלער וואס געפינען זיך נישט אויף דער ליסטע, אין געגענפאל וועלען מיר מפרסם זיין, אז די ווארשטען זענען נבלה וטרפה דעריבער זאל יעדערער אבהיטען עס זאל זיין בכשרות.

לאדזער ראבינאט

אזהרה

צו די גענזלער און קצבים

מיר זענען שטרענג מזהיר אלע גענזלער און קצבים, אז מיר האבען פערשטארקט די אויפזיכט איבער אלע יאטקעס און ביי דעם יעניגען וואס מען וועט געפינען אומבאנדראלירטע עופות וועלען מיר אסר'ן זייערע יאטקעס — די קצבים וואס קויפען אדערקעס דארפען דעריבער אונבעדינגט קויפען מיט'ן פיסעל אויף וועלכער ס'געפינט זיך דער באנדראל. און דער באנדראל מוז זיין פון לאדזער שוחטים בהשגחת הראבינאט.

לאדזער ראבינאט

בעקאנטמאכונג

צו דער יודישער בעפעלקערונג

צוליב די פערשידענע גרויסע מכשולים וואס קומען ארויס דערפון וואס עס ווערט נאך לאדז געבראכט פרעמדע ג"שחט'ענע עופות און אויך עופות וואס ווערען אין לאדז גע'שחט'ען דורך זייטיגע מענשען וועמענס שחיטה איז נבלה וטריפה זענען מיר גאכמאל מזהיר, אז יעדער יוד וואס וויל זיין נזהר פון מאכלות אסירות דארפען ביים קויפען גע'שחט'ענע עופות אכטונג געבען, אז עס זאל זיין אויפ'ן פיסעל א באנדראל מיט דער אויפשריפט אונטער די השגחה פון ראבינאט און ועד הכשרות.

לאדזער ראבינאט

GŁÓWNA WYGRANA 1,000.000 ZŁOTYCH

CO DRUGI LOS WYGRYWA

105.000 WYGRANYCH I 23 PREMJE

קוקט אויף לעבעדיגע פאקטען!

אט דאס זענען די געווינסען פון די לעצטע ציהונגען, וואס זענען געפאלען אין לאדז אין מיין באמת גליקליכע קאלעקטור

F. Brajtsztajn

פיעטריקאווער 14, טעל. 142-47

25.000 זל.	אויף	№ 76258	15.000 זל.	אויף	№ 40533
20.000	„	„ 26910	10.000	„	„ 43375
20.000	„	„ 170806	10.000	„	„ 46798
15.000	„	„ 4412	10.000	„	„ 60050
15.000	„	„ 35291	10.000	„	„ 166611

און נאך א סך געווינסען צו 10.000, 5000 א. ז. וו.

נאך א בעגרענעצטע צאהל גליקליכע לאָסען זענען ביי מיר צו בעקומען. איילט צום גליק! שוין דעם 18 און 20 ליסט. קומט פאר די ציהונג פון דער ערשטער קלאס פון דער מלוכה-לאטעריע.

בלאק צו פערטיידיגען די ווירטשאפטליכע אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג

די איינציגע יודישע ווירטשאפטליכע ליסטע פאר וועלכער עס שטימט דער גאנצער יודישער מיטעלשטאנד: דער סוחר, האנדווערקער, קליינהענדלער, פשוטער יוד און פאלקס-אינטעליגענט.

28 — שטימט פאר דער ליסטע 28 — שטימט פאר דער ליסטע

חסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז

פאדערט אויף אלע, וואס האבען זיך דעקלארירט אלס מיטגלידער פון לעגאליזירטען פעראיין פונדוש וזאיעמני פאמאצי נא וויפאדעק שמיערצי (געגען זייטיגע פערזיכערונג) אויף א טויט-צופאל ר"ל, זאלען זיך מעלדען אין פעראיין, פיעטריקאווער 34, ווי אויך נייע מיטגלידער קענען זיך איינשרייבען.

די פערוואלטונג

לאָדז, 11 נאָוועמבער 1930

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז
11 נאָיועמבער 1930

11. נאָוועמבער

צום צוועלפטען מאָל פייערט היינט די וועלט דעם יאָהרטאָג זינט ס'איז פערענדיגט געוואָרען די גרעסטע מלחמה אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט, דער אונגעהויערסטער צוזאַמענשטויס און קאַמף פון פעלקער, די געוואַלטיגסטע געשיכטע פון כאַאָס, צער, ליידען, בלוט, קראַנקהייטען און טרערען.

און גראָד איצט, ביים צוועלפטען יאָהר־טאָג פון 11־טען נאָוועמבער, דעם טאָג, ווען ס'איז געשלאָסען געוואָרען דער אַזוי הייס־געהאָפטער און בעגעהרטער וואָפענשטילשטאַנד צווישען די פעלקער, געמאַכט דאָס וואָרט קריג צו די [illegible]סטע און צום אָפטסטען איבערחזר'טע ווערטער אין לעקסיקאָן פון די אייראָפּעאישע לענדער. אין צייטונגס־אַרטיקלען, אין אָפיציעלע רעדעס, אויף פאַרטיי־קאָנגרעסען, אויף אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענצען — אומעטום הערשט די טעמע — קריג. גראָד איצט איז זיך צונויפגעקומען אין גענף די צוגרייטונגס־קאָמיסיע פאַר דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ, און שוין באַלד פון איהרע ערשטע זיצונגען, פון די ערשטע רעדעס, וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען, איז צו זעהן, אַז די פראַגע וועגען אַלגעמיינער ענטוואָפנונג, וואָס איז דאָך אַ בעדינג פון פעסטען, דויערהאַפטיגען שלום, איז שיער נישט האָפנונגסלאָז אַלס פאַנטאַזיע פון סענטימענטאַלע פאַציפיסטען.

דער טראַגיזם פון איצטיגען מצב אין אייראָפּע בעשטעהט דערין, וואָס די גאַראַנטיעס פאַר דער אינטערנאַציאָנאַלער זיכערקייט קאָנען ביים היינטיגען טאָג זיין נאָר „פאַפירענע". אין דער מאָדערנער אייראָפּע זענען פערהאַן אַזעלכע פאָליטישע רעזשימען, וואָס זענען נישט פעראייניבאַר מיט דער אידעי פון אינטערנאַציאָנאַלער זיכערקייט, מיט'ן פּלאַן פון פעראייניגטע אייראָפּעאישע שטאַטען. זאָלען די היטלעראווצעס מאָרגען פערכאַפּען די מאַכט אין דייטשלאַנד, וועלען זיי זיכער זיך ערקלערען פריי פון יעטוועדע „שטיקלעך פאַפיר", וואָס זענען אונטערגעשריבען געוואָרען דורך די פריהערדיגע רעגירונגען. די אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטיק פון פאַשיזם געהט אויך בלויז אַרויס פון שטאַנדפונקט פון נאַציאָנאַליסטישע שטרעבונגען. פאַר דעם באָלשעוויזם איז יעדער אָפּמאַך מיט די בורזשואַזע מלוכות נאָר אַ פערפליכטונג ביז אַ געוויסע צייט.

ווירטשאַפטליך האָט אייראָפּע נישט בעוויזען צו קומען צו זיך פון די וואונדען, וועלכע זי האָט בעקומען אין וועלט־קריג. דער באַראָמעטער פון ווירטשאַפטליכען קריזיס — די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין אַלע לענדער — זאָגט צום בעסטען עדות וועגען שווערען גערענגעל, וואָס אייראָפּע מאַכט דורך און איז פערמשפט נאָך דורכצומאַכען ביז עס וועט דערגרייכט ווערען אַן עקאָנאָמישע גלייכגעוויכט.

אָבער די, וועלכע מיינען, אַז דורך קריג קאָנען געלייזט ווערען וועלכע ס'איז שווערע פאָליטיש־ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען, די לעבען אין דעם פינסטערסטען טעות. און דער בעסטער בעווייז איז טאַקע דער מצב, אין וועלכען אייראָפּע געפינט זיך איצט, 12 יאָהר נאָכ'ן שליסען דעם וואָפענשטילשטאַנד, ווען די האַרבסטע פראַגען פון דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק און ווירטשאַפט שטעהען אָפען און זוכען נאָך אַלץ פאַר זיך אַ לעזונג.

* * *

אין פּוילען פאַלט צונויף דער 11־טער נאָוועמבער, דער טאָג, ווען פּוילען איז ווידער געוואָרען אַ זעלבסטשטענדיגע און אומאָפּהענגיגע מלוכה, מיט אַ תקופה פון שאַרפסטע אינערליכע קאָנפליקטען.

ערשט איצט שטעהט דאָס לאַנד פאַר דער ענטשיידונג פון פּראָבלעם, וואָס האָט, דאַכט זיך, געדאַרפט זיין דאָס ערשטע ביים לעגען דעם גרונדשטיין פון דער מלוכה: דאָס פּראָבלעם פון אינערליכען מלוכה־בוי.

דער לאַגער, וואָס געהט מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי, איז איבערצייגט, אַז אַלע אומנאָרמאַלקייטען פון פּויל'שען לעבען האָבען זייער יסוד אין שלעכטען בוי פון דער קאָנסטיטוציע. אָבער די קאָנסטיטוציע איז דאָך בלויז אַ קאַנווע, אויף וועלכער עס ווערט אויסגענייהט, אַ פאָרם, אין וועלכער עס ווערט אויסגעגאָסען דער רעאַלער אינהאַלט.

אין דער נאָהענטסטער צייט, דורך די וואַהלען און אין דירעקטען פעריאָד נאָך די וואַהלען, וועט פּוילען מוזען געפינען דעם אויסוועג פון דעם קאַמף אַרום דעם פאָרמעלען פּראָבלעם, דעם פּראָבלעם פון דעם קאָנסטיטוציאָנעלען בוי פון דער מלוכה, כדי צו עפענען דעם וועג פאַר דער לעזונג פון די ברענענדיגע, ממשות'דיגע שווערע פּראָבלעמען פון דער ווירקליכקייט, אין דער ערשטער רייה פון ווירטשאַפטליכען קריזיס, וואָס פערציהט אַלץ ענגער זיין שלינג איבער'ן האַלז פון לאַנד.

פ. ב.

נייער גראַנדיעזער פּלאַן פון „דעמפּינג"

אויסגעאַרבייט דורך דער סאָוויעטען־רעגירונג

ספּעציעלע פאַבריקען. דערונטער 100 טעקסטיל־פאַבריקען וועלען אַרבייטען אויסשליסליך פאַר עקספּאָרט

לאָנדאָן, „דיילי מייל" טיילט מיט פון מאָסקווע, אַז דאָרט איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ פּלאַן פון פערשטאַרקען דעם דעמפּינג ביז צו אַ גראַנדיעזען מאַסשטאַב. דער ראַט פאַר אַרבייט און פערטיידיגונג און דער העכסטער ראַט פון פאָלקס־ווירטשאַפט האָט שוין אויסגעאַרבייט די געהעריגע פּראָיעקטען און האָבען פונאַנדערגעשיקט די נייטיגע צירקולאַרען.

די אַרטיקלען, וואָס ווערען בעשטימט פאַר עקספּאָרט, וועלען אויסגעאַרבייט ווערען אויף די גרויסע פאַבריקען, וואָס געפינען זיך נעבען די האַפענס. די דאָזיגע פאַבריקען וועלען אַרבייטען אויסשליסליך פאַר עקספּאָרט. זיי וועלען פערזאָרגט ווערען מיט די געהעריגע געלט־מיטלען ביז די בעסטע טעכנישע איינריכטונגען און מיט הויך־קוואַליפיצירטע טעכניקער און אַרבייטער, — בכלל מיט אַלעמדינג, וואָס איז נויטיג אויף אויסצואַרבייטען סחורות, וועלכע זענען בעשטימט פאַר די אויסלענדישע מערק.

אין דער ערשטער רייה וועלען צו דעם צוועק בעשטימט ווערען 100 גרויסע טעקסטיל־פאַבריקען. די אַרבייט וועט דאָ פאָרקומען אין משך פון דער גאַנצער נאַכט. ביי טאָג און ביינאַכט. אַ טייל פון די דאָזיגע פאַבריקען איז שוין געלאָזט געוואָרען אין גאַנג, אַ טייל ווערען צוגעגרייט צו די נייע בעדינגונגען.

אַ חוץ דעם איז געגעבען געוואָרען אַ פעראָרדנונג איבערצופיהרען אויף עקספּאָרט־אויסאַרבייטונגען די גומי־מאַנופאַקטורען, פאָרצעלייען־ גלאָז־פאַבריקען, אַ רייה אייזען און גוס־אייזען, פאָרם־פאַבריקען און ווערקשטאַטען אויף אויסצואַרבייטען עלעקטרישע לעמפּלעך.

די בעדערפענישען פון די בעפעלקערונג און פון אינערליכען מאַרק ווערען בעזאָרגט אויף געדרוקט אין אַ זייט. „אַלץ פאַר'ן עקספּאָרט"! — דאָס איז דער פּאָליטישער לאָזונג. אַ געהיימער צירקולאַר פון „נאַרקאָם־וונעשטאָרג" (קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערליכען האַנדעל) פאָדערט עס ביי אַלע מיטלען צו בעקעמפען די פּרובען אַרונטערצורייסען דיזע עקספּאָרט־פּלענער.

די עקספּאָרט־אַרטיקלען זענען בעשטימט פאַר ענגלאַנד, אירלאַנד, פּערסיען, כינע, אַפגאַניסטאַן, אינדיען, טערקיי, אַראַביען, מאָנגאָליען, באַלטישע לענדער, גריעכנלאַנד, אַפריקע און אַמעריקע. די סחורות פאַר ענגלאַנד וועלען אויסגעפּוצט ווערען מיט מוסטערען, וואָס געפינען זיך אין ספּעציעלע „האַנדעלס־מוזעי" ביים העכסטען ראַט פאַר פאָלקס־ווירטשאַפט אין מאָסקווע.

רעוויזיע פון די פּוילישע גרעניצען —

אַזאַ פראַגע קאָן נישט שטעהן פאַר פּוילען

אינטערוויאו מיט'ן סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי

פּאַריז. „פּטי פּאַריזיען" ברענגט אַן אינטערוויאו מיט סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי וועגען דער פראַגע פון פּאָמערן. דאַשינסקי האָט געענטפערט: „אויב דייטשלאַנד טראַכט צו דערגרייכען אַ רעוויזיע פון די פּויליש־דייטשע גרעניצען דורך דירעקטע אונטערהאַנדלונגען צווישען וואַרשע און בערלין, דאַרף מען דערויף ענטפערן, אַז אַזעלכע אונטערהאַנדלונגען קומען נישט אין בעטראַכט, ווייל פּוילען קאָן זיך נישט אַריינלאָזען אין וועלכע עס איז אונטערהאַנדלונגען וועגען דער דאָזיגער פראַגע.

ווען דאַגעגען דייטשלאַנד וואָלט פון איהר זייט זיך געוואָלט פעררופען אויפ'ן אַרטיקעל 19 פון סטאַטוט פון פעלקער־בונד און וואָלט זיך געווענדעט צום פעלקער־בונד, דאַרף מען דערויף ענטפערן, אַז אַזאַ אַרטיקעל קאָן קיינמאָל נישט ווערען איינגעזעצט, ווייל די פּוילישע דעלעגאַציע ביים פעלקער־בונד וועט אָפּזאָגען צו געבען איהר הסכמה, און אין דעם פאַל וועט נישט זיין די נויטווענדיגע איינשטימיגקייט. בנוגע דעם דאַרף מען זיך אין דייטשלאַנד נישט מאַכען קיין שום אילוזיעס.

ווען נישט קוקענדיג דערויף, דייטשלאַנד וואָלט דאָך שטויסען צו אַ רעוויזיע, דאָן מוזען אפילו די מעסיגסטע און פרידליכסטע דייטשען פערשטעהן, צו וואָס עס קאָן דערפיהרען אַזאַ געפעהרליכע רעוויזיע־פּראָפּאַגאַנדע. דאָן קאָן פאַר פּוילען שטעהן די פראַגע: פערטיידיגען זיך, אָדער בעגעהן זעלבסמאָרד.

נייע דעקלעראַציעס און קאָמענטאַרען גענוגען נישט

העבּרעאישע פּרעסע וועגען די לעצטע רעגירונגס־אינטערפּרעטאַציעס צום „ווייס־בוך"

ירושלים, (יט"א) דורכפיהרענדיג אַ סך־הכל פון די אינטערפּרעטאַציעס צום „ווייס־בוך", וואָס זענען די לעצטע וואָך געמאַכט געוואָרען דורך פּרעמיער מאַקדאָנאַלד און לאָרד פּאַספילד, שטעלט פעסט דער „האַרץ", אַז די יודישע פּראָטעסטען איבער דער גאַנצער וועלט האָבען געהאַט אַ פּעולה. אָבער היינט־צו־טאָג, שרייבט די צייטונג, וועלען נישט זיין גענוגענד די פלערליי פּרובען צו פאַרציפירען די יודען איבער'ן יסוד פון „ווייס־בוך". מעגען אויך די אינטערפּרעטאַציעס זיין ווי זייער בעגליך ליבעראַלע, נייע דעקלעראַציעס, קאָמענטאַרען, און אינטערפּרעטאַציעס גענוגען נישט. מיר פאָדערען, שרייבט „האַרץ", אַז דאָס „ווייס־בוך" זאָל צוריקגעצויגען ווערען.

דער „דאָאַר היום" רעדט אַרום דעם אינטערוויאו פון לאָרד פּאַספילד און „ריינאָלדס ניוס". לאָרד פּאַספילד, שרייבט די צייטונג, וויל שיטען זאַמד אין די אויגען. ער טיילט איין די יודישע אימיגראַציע קיין א"י אין 9 קאַטעגאָריעס, פון וועלכע אַכט זענען נישט בעגרעניצט, און מיינט אויס צו דערציהלען, אַז די ניינטע קאַטעגאָריע — פון אַרבייטער־אימיגראַציע — איז אין דער ווירקליכקייט ראשה ורובה פון דער יודישער איינוואַנדערונג, ווי אַזוי פרעגט דער „דאָאַר היום", קען לאָרד פּאַספילד זאָגען, אַז די יודישע קאָלאָניזאַציע איז נישט בעגרעניצט, אויב אין איצטיגען מאָמענט קען מען שוין נישט קויפען קיין באָדען אין א"י, ווייל די פערקויפער וואַרטען שוין אויף די אויספיהר־פעראָרדנונגען צום „ווייס־בוך".

דער לעצטער אינטערוויאו פון פּאַספילד. ערריגט די צייטונג, בעהויפּט, אַז ער האַלט זיין „ווייס־בוך" אַלס אַ געשעהענעם פאַקט, פון וועלכען ער האָט נישט ברעה אָפּצוטרעטען.

סער הערבערט סעמיועל 60 יאָהר אַלט

דער לעבענסוועג פון ערשטען נציב העליון

לאָנדאָן, (יט"א) דעם 6 נאָוועמבער ה. י. האָט סער הערבערט סעמיועל, דער ערשטער הויך־קאָמיסאַר פון א"י, פערענדיגט זיין 60־טען לעבענס־יאָהר.

נאָך אין זיינע סטודענטען־יאָהרען איז סער הערבערט סעמיועל געווען אַן אָנהענגער פון די ליבעראַלען, דאָס ערשטע מאָל האָט ער קאַנדידירט צום פּאַרלאַמענט, ווען ער איז אַלט געווען 25 יאָהר, דאָס ערשטע מאָל איז ער געוועהלט געוואָרען אין 7 יאָהר שפּעטער אין 1902. אַ צייט לאַנג איז ער געווען פּרעזעס פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי. ער ווערט בעטראַכט אַלס איינער פון די בעסטע טעאָרעטיקער פון ליבעראַליזם. אין יאָהר 1905 ווערט סער סעמיועל פּרעזידענט פון דער קעניגליכער סטאַטיסטישער קאָמיסיע. אין 1920 ווערט ער נאָמינירט אַלס הויך־קאָמיסאַר פון א"י און פערנעהמט דעם אַמט ביז 1925. לעצטענס ווערט הערבערט סעמיועל בעטראַכט אַלס דער ערנסטסטער קאַנדידאַט אויפ'ן אַמט פון וויצע־קעניג אין אינדיען, עס זענען אָבער געמאַכט געוואָרען אָנרעגונגען, אַז אין אינדיען איז מען געגען זיין קאַנדידאַטור, מחמת ער איז אַ יוד.

שליסן מעקסיקאַ פאַר יודישער אימיגראַציע

שאַרפע פּרעסע־קאַמפּאַניע אין מעקסיקאַ

מעקסיקאַ (יט"א) די מעקסיקאַנער פּרעסע האָט אויפגעהויבען אַ שאַרפע קאַמפּאַניע געגען אַריינלאָזען יודישע עמיגראַנטען פון אייראָפּע קיין מעקסיקאַ. די קאַמפּאַניע ווערט שטאַרקער פון טאָג צו טאָג. אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעגרענצונגען, וואָס די ענגלישע רעגירונג האָט איצט געמאַכט פאַר דער יודישער איינוואַנדערונג קיין א"י, האָבען די מעקסיקאַנער צייטונגען איצט בעקומען מעהר מוט אין זייער קאַמף צו האַלטען די טויערען פון מעקסיקאַ פערמאַכט פאַר יודישע עמיגראַנטען.

די איינפלוסרייכע מעקסיקאַנער צייטונג „על אוניווערסאַל גראַפיקאַ" דרוקט אַ לייט־אַרטיקעל אין וועלכען זי [illegible] פאָראויס, אַז אויב מען וועט נישט צואיילען צו פערמאַכען די טויערען פון מעקסיקאַ פאַר יודישער עמיגראַציע, וועלען אין אַ פּאָר חדשים אַרום אין מעקסיקאַ זיין נישט ווייניגער ווי פערציג טויזענד יודען. די צייטונג פאָדערט דערפאַר, אַז עס זאָלען בעצייטענס אָנגענומען ווערען שטרענגע בעגרענצונגס־מיטלען און זאָלען וואָס שנעלער אַריין אין קראַפט, כדי קיין יודען פון אייראָפּע זאָלען זיך נישט קענען לאָזען איצט קיין מעקסיקאַ.

9 רעוואָלווערען און 300 קוילען

האָט מען געפונען אין רעדאַקציע פון „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ".

וואַרשע 10 (טעלעפּאָניש) אָפיציעל ווערט געמעלדעט, אַז בעת דער רעוויזיע אין רעדאַקציע פון „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" האָט מען געפונען 9 רעוואָלווערען און 300 קוילען, עטליכע פּערזאָנען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אַ געהיימע ענדעקישע דרוקעריי

איז ענטדעקט געוואָרען אין קראָקע.

קראָקע 10 (טעלעפּאָניש) דאָ איז ענטדעקט געוואָרען אַן אומלעגאַלע ענדעקישע דרוקעריי וואָס האָט געדרוקט פּאַמפלעטען געגען מאַרשאַל פּילסודסקי. די דרוקעריי איז קאָנפיסקירט געוואָרען. דער אייגענטימער פון דער וואוינונג, וואו די דרוקעריי האָט זיך געפונען איז אַרעסטירט.

אַרעסטירט אַ געוו. ענדעקישען דעפּוטאַט.

וואַרשע, 10 (טעלעפּאָניש) אין שעפּעטאָווע איז אַרעסטירט געוואָרען דער געוו. ענדעקישער דעפּוטאַט זיגמונד קרעזמאָווסקי, וועלכער איז געפאָהרען צו אַ וואַהל־מיטינג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די טאג
11
כ
מרחשון תרצ"א

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 6 47
זון-אונטערגאנג 3.52

צוגאב-פאבאר פאר געבוירענע
אין 1907 און עלטערע

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט מאר־גען און איבערמארגען, ד. 12 און 13 נאוועמבער פארקומען א רעגיסטראציע פון די געבוירענע אין 1907 און עלטערע, וואס האבען זיך נאך נישט רעגיסטרירט. ס'דארפען זיך אויך רעגיסטרירען די, וואס קענען נישט פעסטשטעלען, אז זיי זענען אויסלענדישע ב רגער.

איצט טיילט מיט דער מאגיסטראט, אז די פערזאנען, וואס וועלען נישט בעווייזען זיך צו רע־גיסטרירען אין די בעשטימטע טעג, וועלען עס קענען טון שפעטסטענס ביז'ן 29 נאוועמבער ה. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין פאליצייאיש מיליטערישען ביורא ביים מאגיסטראט פיעטרקאווער 212 פון 8 פריה ביז 3 בייטאג.

דייטשען שטימען פאר א יודישען
דעפוטאט אין לאדז — די געוועזער
קאמצריליע וויל דעם איינציגען
יודישען מאנדאט צעברעכען!

17

דער יודישער וועהלער וועט זיך נישט לאזען פארפיהרען פון די צבי'ג'ישע אגודה'לייט און וועט שטימען פאר דער ליסטע

בעגנב'עט דאס קאנפעקציע געוועלב אויף זשעלאנא 6

(2) אויף זשעלאנא 6 געפינט זיך א געשעפט אונטער דער פירמע „באן טאן", וואס געהערט צו פרוי יאנאווסקא. נעכטען בייטאג האבען גנבים ארונטערגעריסען די זשאלוזי פון דעם פענסטער, אריינגעכאפט זיך אין געוועלב און ארויסטראגענדיג פון דארט די גאנצע סחורה, אנטלאפען אויף א טאקסובקע.

די גנבה האט מען בעמערקט ערשט אין דער פריה, ווען מ'האט געעפענט דאס געוועלב. פאליציי זוכט די גנבים.

ייד. ארטיסטען-פארבאנד אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאראייניגטע-טעאטערן
בעטעולם. דיר. פאר לאדז: שטעק-פערער. ליטער: א. כעוטאו

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
בילעטער
„ארט"
אין וויטשען זאל
מאנטיפעל זאבאדני 43
היסטל. ליטער:
משה בראדערזאן.

היינט, דינסטאג — 1 פארשטעלונג
אנהויב 9.15 אין אווענד

אויפן הימל איר'ד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאס ליד פון די מיידלעך, 3) אויפ'ן דארף, 4) שלום-בית, 5) נעא-שמענדריק, 6) אויפ'ן „דעפאפ", 7) אויף' וועג קיין בית-לחם, 8) נאך האלבע נאכט, 9) „לא־זסטרדאקעס", 10) ביים סאמאוואר, 11) מאנאלאג. 12) הערבסט-טאנגא, 13) יודישע רעפערטואר, 14) אויפ'ן הימעל א יריד.

אנסאמבל לויט'ן א. ב. פ ר ו י ע ן: זיסעל-גירל, מ. דילסקא, יאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מבוער שמואליק גאל רשטיי, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן יעקב ווייגלאס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטע ן: מ. ב ארדראן, ל. גארעלמאן, שוט גאן, מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאן און פאלקס-מאטיוון!
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,
טענץ איינגעשטעלט דורך אירענא פראשיצקא.
מוזיק-ליטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן שומאכער.
בינע-אינספעקטאר—י. ... ליכט-עפעקטען—יעראן.

מארגען, מיטוואך — 1 פארשטעלונג.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

די פייערונג פון 11-טען נאוועמבער

צוליב'ן היינטיגען יו"ט וועלען פון אינדערפריה אן אלע הייזער דעקארירט ווערען מיט פאהנען און אין אלע געבעט-הייזער וועלען פארקומען גאטעס־דינסטען.

קיין שום מלוכה־אמט וועט נישט זיין טעטיג. די סעקוועסטראטארען פון די מלוכה־שטייער־אמטען וועלען היינט נישט ארויס אין גאס נאך עקזעקוציעס. די געוועלבער און פאבריקען וועלען זיין טעטיג.

(ב) די צענטראלע פון דער קראנקען־קאסע וועט זיין געשלאסען, אין דרינגענדע פאלען וועט זיין טעטיג די פאגאטאוויע.

(מ) אין מאגיסטראט וועלען אלע ביוראס און אמטען זיין נישט טעטיג.

(2) די „באנק פאלסקי" וועט היינט נישט זיין טעטיג. פון 12 א זייגער וועלען פונקציאנירען די וועקסעל־אפטיילונג און ס'וועלען אנגענומען ווערען איינצאהלונגען אויף זשירא־קאנטעס.

(ב) די פאסט וועט היינט זיין טעטיג, ווי זונטאג און חגא. ד. ה. פון 9 ביז 11 וועט מען פערקויפען פאסט־מארקען און אננעמען רעקאמענדירטע בריף. די פאסט וועט מען פונאנדערטראגען בלויז נאכ־מיטאג.

דאס ביורא פון דער שטעטישער גאזאווניע וועט נישט זיין טעטיג, אויך די עלעקטראווניע האט אויף היינטיגען טאג בעפרייט איהרע ארבייטער.

די שטעטישע סטאראסטווע וועט נישט זיין טעטיג.

* * *

נעכטען אינדערפריה איז אין לאדז איינגעאר־דענט געווארען א צאפשטיק, אין וועלכען ס'האבען אנטיילגענומען מיליטערישע ארקעסטערס, פאליציי, שיסער־פערבאנד, באהן־בעאמטע און פייערלעשער.

היינט אינדערפריה וועט אין דער שטעטישער קאטעדרע אפגעריכט ווערען א פייערליכע גאטעס־דינסט און נאכדעם וועט פארקומען א דעפילאדע פון אלע פולקען, און פון ארגאניזאציעס פאר פיזישער דערציהונג. צוו. אנד. וועט זיך אין דער דעפילאדע אויך בעטייליגען דער יודישער לעגיאן א. נ. בערעק יאסעלעוויטש.

די דעפילאדע וועט אפנעמען גענעראל מאלא־כאווסקי און וואיעוואדע יאשטשאלט.

אין דער אלטשטעטישער שוהל ... פארקומען א פייערליכע הזכרה נאך די געפאלענע יודישע זעלנער, אין פערלויף פון טאג וועלען פארקומען פארשטעלונגען פאר זעלנער און אין אווענט — אנ'אקאדעמיע.

פראלאנגאציעס, רעגולאציעס, באנקראטן
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

ליטמאן דובסאן און דוד פיינבערג פיהרען זייט 1923 י. א געשעפט פון טעקסטיל פאבריקאטען (פעטריקאווער 71), דובסאן איז פריהער געווען א מיטאינהאבער פון דער פירמע סטרעיסקי און דובסאן און פיינבערג — פון דער פירמע פיינבערג און קאמפ איצט געפינט זיך די פירמע אין צאהלונגס שוועריגקייטען און זי האט זיך געווענדעט אין גע־ריכט וועגען ערקלערען איהר א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. דער בילאנס פון דער פירמע אויפ'ן 5. נאוועמבער שליסט זיך מיט דער סומע פון 240 טויזענד זלאטעס.

* * *

אהר זיאקובאוויטש איז אין מאי אויף זיין אייגענעם פערלאנג ערקלערט געווארען פאר באנק־ראט מיט'ן באנקראט טערמין פון 26. מאי 1930, לויט'ן בילאנס בעטרעפט דער אקטיוו 174,000 זל. און דער פאסיוו — 199,000 זל. אויף דער פער־זאמלונג פון די קרעדיטארען וואס איז פארגעקומען ד. 18. אקטאבער האט דער באנקראטירטער פארגע־שלאגען צו בעצאהלען 25 פראצ. פון די חובות צאהלבאר אי ן5 ראטעס יעדע 5 חדשים, אין פאל ווען איין ראטע זאל נישט געצאהלט ווערען פינקט ליך דארף געצאהלט ווערען די גאנצע סומע מיט־אמאל.

די קרעדיטארען האבען דעם פארשלאג אנגענומען. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

ליב האלבערג אינהאבער פון הורט און דעטייל פערקויף פון קאנפעקציע (נאוואמיסקא 6) האט פאראיאהרען אין נאוועמבער בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים, אין יאנואר האט זיך האלבערג געווענדעט אין געריכט מיט א פארשלאג איהם צו ערלויבען אנצוהויבען מיט זיינע קרעדיטארען אויסגלייכס־אונטערהאנדלונגען. דערביי האט ער פארגעשלאגען צו בעצאהלען 75 פראצענט פון די חובות אין 4 ראטעס, די ערשטע ראטע 20 פראצ. אין 5 חדשים ארום און די צווייטע — 15 פראצ., די דריטע און פירטע צו 20 פראצ. יעדע 6 חדשים א ראטע. דעם 18 פעברואר האט דאס געריכט ערלויבט אנצוהויבען די אויס־גלייכס־אונטערהאנדלונגען.

אויף דער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען דעם 22. אקטאבער איז דער פארשלאג אנגענומען געווארען. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטע־טיגט.

* * *

בערנארד וועלטשער פערקויף פון פערטיגע מלבושים (פיעטריקאווער 14) איז ערקלערט גע־ווארען אלס באנקראט אויף זיין אייגענעם פערלאנג, דעם 28. מערץ 1929 האבען די קרעדיטארען מיט איהם געשלאסען אנ'אבמאך לויט וועלכען די קרעדיטארען דערהאלטען 20 פראצענט פון זייערע חובות צאהלבאר אין 4 ראטעס יעדען האלבען יאהר דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

די פירמע „ארצט און ביליץ" האט דערלאנגט אנ'אפעלאציע, אנגוויזענדיג אז ווילטשער האט איי־ביגע קרעדיטארען בעצאהלט 60 פראצ. פונ'ם חוב. דאס אפעלאציע געריכט האט די אנקלאגע פון דער פירמע „ארצט" אפגעווארפען.

יודען! געדענקט, אז יעדע יודישע שטימע דעצידירט וועגען גורל פון יודישען מאנדאט אי, לאדז!

הערט נישט די פערועטערישע אגודהשע פערפירער און צוברעכט נישט דעם איינציג מעגליכען יודישען מאנדאט פון דער

ליסטע 17

די וואהלען צום סיים און סענאט

פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען

נעכטען אווענד זענען פארגעקומען 4 גרויסע פרויען־פערזאמלונגען: אין „התאחדות", „בני ציון" „סיני" און אין לאקאל פון פרוכט און געמיזע הענדלער פעראיין אויף זגערסקא 28. וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער פרוי האבען רעפע־רירט: פרוי גוטערמאן, פרוי קאצענעלענבויגען, פרוי האלפערן, פרוי קאנטאר, ד"ר ז. עלענבערג, ראטמאן י. מ. ביאלער, י. שאליט, סטוד. גייזלער, סטוד. ראגאזשינסקי, און צבי ריגגארט. אומעטום זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו שטיצען די ליסטע 17, אויף וועלכער עס פיגורירען אויך פארשטעהערינס פון די פרויען און וועלכע קעמפט פאר דער פולער גלייכשטעלונג פון דער יודישער פרוי.

די פערוואלטונג פון פישער פעראיין אויף פא־מארסקא 18 האט נעכטען איינגעארדענט אין אייגע־נעם לאקאל א גרויסען מיטינג, אויף וועלכען ה' לאווניק יאעל און דער פרעזעס פון פישער פעראיין ה' י. לובאכינסקי האבען רעפערירט וועגען די סיים וואהלען און די פאסטולאטען פון בלאק צו פערטיי־דיגען די יודישע רעכט אין פוילען.

דער היינטיגער ארבייטער-מיטינג אין זאל "אייראפעיסקי"

די ציוניסטישע ארבייטס־פארטיי „התאחדות" ארדענט אין היינט 8 אווענד אין זאל „איירא־פעיסקי" אויף זגערסקא 17 א גרויסען מיטינג ספעציעל פאר ארבייטער און ארבייטענדע אינטע־ליגענץ.

היינט גרויסער ארטאדאקסישער מיטינג אין ענגלישען זאל

דער מיטינג ווערט איינגעארדענט היינט 8 אווענד אין „ענגלישען זאל" דורך דעם בלאק צו פערטיידיגען די יודישע רעכט אין פוילען און וועלכער איז בעשטימט ספעציעל פאר די ארטאדאק־סישע קרייזען.

ג. סיים-דעפוטאט יצחק גרינבוים אין לאדז

עס איז דערהאלטען געווארען א טעלעפא־נישע ידיעה פון ווארשא, אז דאנערשטאג דעם 13 ה. ח. קומט קיין לאדז ג. דעפ יצחק גרינבוים.

דער חשובער גאסט וועט ארויסטרעטען אויף דעם מיטינג פון בלאק צו פערטיידיגען די יודישע רעכט אין פוילען אין פילהארמאניע־זאל. ה' גרינ־בוים וועט דעם זעלבען אווענד ארויסטרעטען אויף אנדערע מיטינגען פון דערמאנטען וואהל־קאמיטעט.

נאציאנאלער ווירטשאפטליכער בלאק

נעכטען, מאנטאג, האט דער ווירטשאפטליכער בלאק איינגעארדענט א מיטינג אויף גייערס־מארק מיט דער בעטייליגונג פון קאנדידאט הרב לעווין פון ריישע. ס'איז בעשלאסען געווארען צו שטי־מען פאר ליסטע 18.

אין זאל „אייראפעיסקי" האט דער בלאק איינ־געארדענט א פרויען־וואהל־מיטינג.

די רוסען האבען בעשלאסען אז יעדער פון זיי קאן פריי האנדלען בעת די וואהלען

(ב) די טעג איז אין לאדז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די פוילישע בירגער פון רוסי־שער נאציאנאליטעט. אויף דער פערזאמלונג איז ארומגערעדט געווארען די פראגע, ווי־אזוי זיי זאלען האנדלען ביי די איצטיגע וואהלען צום סיים און סענאט. נאך א לענגערען מיינונגס־אויסטויש, איז בעשלאסען געווארען, אז די רוסישע מינדערהייט אלס אזעלכע, זאל בעת די וואהלען נישט ארויס־טרעטען, און זיך נישט אנשליסען צו קיינעם פון די קעמפענדע צדדים. ווייטער איז בעשלאסען גע־ווארען, אז יעדער קען האנדלען פריי און שטימען פאר דעם קאנדידאט, וואס גיט די גאראנטיע, אז ער וועט אין פארלאמענט פערטיידיגען די גע־רעכטע פאדערונגען פון די נאציאנאלע מינדער־הייטען אין פוילען און בפרט פון דער רוסישער מינדערהייט.

פון „וויזא"

אויף דער מארגענדיגען טיי־אווענד אין וויזא (שענקעוויטשא 26) וועט ד"ר נתן עק האל־טען א פארלעזונג א.ד.ט.: „די עקאנאמישע לא־גע פון די יודען אין איצטיגען רוסלאנד".

אונטערגעווארפען א קינד

אויף זאוואדזקא 48 האבען די שכנים פון דערמאנטען הויז געפונען אויף די טרעפען א מייד־דעלע פון אנ'ערך צוויי חדשים אלט איינגעוויקעלט אין שמאטעס, די פאליציי זוכט די פערברעכערי־שע מוטער.

יודען! לאזט אייך נישט פערפיהרען פון די מה יפית'ניקעס און פערקויפטע נשמות! שטימט פאר די שטאלצע קעמפער פאר רעכט אויף א בעסערע עקזיסטענץ און ארבייט,

פאר דער ליסטע 17 פאר דער ליסטע

פעלץ-וואהרען
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען
נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04
בעמערקונג: די קירושנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רייעל.

היינט ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן! פרעמיערע פון דער גרויסער רעווי א. נ.

„דא ווערסט געפרעגט א מאן"

אין 2 טיילען — 16 בילדער פון טאם, וולאסט א. א. עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל ווי אויך ניי-אנגאזשירטע ארטיסטען. :—: אין פראגראם: אינסצעניזאציעס, סקעטשען, סאלא-נומערן, אטראקציעס, אנסאמבל סצענעס. :—: רעזשי: B. Orliński
קאנפערענסיער: J. Leonowicz i Lopek Boruński באלעטמייסטער: J. Szymański מוזיק. ליטונג: C. Kantor דעקאראציעס:
קונסט-מאלער Wł. Nowakowski — — — פאספארטוס, פרייקארטען ווי אויך הנחה-בילעטן אויף פרעמיערע שבת און זונטאג נישט גילטיג

רעווי-טעאטער
„KAMELEON"
40 SIENKIEWICZA 40
אונטער דער קינסטלערישער ליטונג פון
L. Orliński i W. Boruński
טעגליך 2 פארשטעלונגען 7.45 און 9 45
שבת, זונטאג און יו"ט 3 פארש. 5.45, 7.45, 9.45

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע
אויף דרינגענדע רעגירונגס-שטיצע

דער מאגיסטראט איז מודיע, אז מיטוואך, דעם 12 נאוועמבער הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף רעגירונגס-שטיצע פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען דרינגענדע שטיצע אין חודש סעפטעמבער ה. י. און אויך פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען שוין נישט בעקומען קיין שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד אין חודש סעפטעמבער און וואוינען אין לאדז.

פריילייכדיגע און פערהייראטע אהן קינדער האבען נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער שטיצע.

ארבייטסלאזע, און וועמענס פאמיליע עס ארביים אפילו נאר איינער, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האט אויך נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין לאקאל פון אינטערשטיצונגס אמט פאר ארבייטסלאזע אויף דער גאס פון 21 קאניאווער שיסער-פולק 32 פון 9 ביז 2 בייטאג, לויט פאלגענדען סדר:

A B C D E F – מיטוואך 12 נאוועמבער
G H I J – דאנערשטאג, 13 נאוועמבער
K L Ł – פרייטאג 14 נאוועמבער
M N O – שבת 15 נאוועמבער
P R S – מאנטאג 17 נאוועמבער
T U W Z Ż – דינסטאג 18 נאוועמבער -

ייד! בצדענק זיך און קלויב אויס:
וויירדע אדער מה-יפית,
שפלות און הכנעה אדער
נאציאנאלער שטאלץ
17
שטים פאר דער ליסטע

דריי שכּורים דערשטא-כען אן ארבייטער

(2) שבת ביינאכט איז אויף וושעשניעווסקא 42 דערשטאכען געווארען אויף טויט דער 24-יאהריגער סטאניסלאוו וויטקאווסקי וועלכער וואוינט אינ'ם זעלבען הויז. די פאליציי האט דערהאלטען אלס פערדעכטיגע אין אויספיהרען דעם מארד נאוואקאווסקי אין שפיטאל געוואק 12.

איצט דערוויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים פון מארד. וויטקאווסקי איז געשטאנען פאר'ן טויער פונ'ם הויז, וואו ער האט געוואוינט. 3 פערביי געהענדע שכּורים האבען איהם פערטשעפעט און איינער פון זיי יוזעף זאכאריאש פון באזארנע 8 האט וויטקאווסקין דערלאנגט עטליכע מאל מיט א מעסער און זיך צוזאמען מיט די 2 שפעטער ארעסטירטע געלאזט לויפען. די פאליציי האט צוויי פון די אנפאלער פערהאפטעט. ערשט נעכטען איז געלונגען צו כאפען אויך זאכאריאש'ן.

אלע דריי האבען בעת דער אויספארשונג זיך מודה געווען, אז זיי האבען פערטשעפעט וויטקאווסקין, און ווען ער האט זיי נישט געוואלט מכבד זיין מיט שנאפס, האט זאכאריאש וועלכער איז געווען שכּור איהם דערשטאכען. מ'האט אלע דריי אפגעשיקט אין טורמע אויף קאפערניק גאס.

געעפענט א נייע שטאטישע קינדער-היים

(מ) שבת איז אויף לימאנאווסקי 124 געעפענט געווארען די נייע שטעטישע קינדערהיים פאר קינדער אין עלטער פון 4—6 יאהר.

דאס איז שוין די 11-טע קינדער-היים, וואס די שטאט האלט אויס.

– אויפרוף –
צו אלע איינוואוינער!!!

אין דעם שווערען קאמף וועגען עקזיסטענץ רופען מיר אלע אנטיילצונעהמען אין דער יעצטיגער מלוכה-לאטעריע!

אונזער לאס אלס דער איינציגער אנזאגער פון גליק און וואוילשטאנד דארף זיין אין דעם בעזיץ פון יעדען יודען!

ס. יאטקא,
פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ, פל. דאמבר. 3.

דאס גליק איז שטענדיג מיט אונזערע שפילערס!

די ציהונג שוין דעם 18. ד. מ.
פרייזן פון א ¼ לאס נור 10 זל.

טראגישער טויט פון א צייטונגס-פערקויפער
געוואלט פערקויפען א צייטונג און צושניטען געווארען דורך די רעדער פון טראמוואי

נעכטען אין אוונט איז אויף פיעטריקאווער גאס בעבען נומער 263 פארגעקומען א שרעקליכער פאל:

איינער פון די פאסאזשירען פון טראמוואי נומער 1 האט גערופען א פערבייגעהענדיגען קריסטליכען צייטונגס-פערקויפער, כדי צו קויפען ביי איהם א צייטונג, דער צייטונגס-פערקויפער, אן ערך 12 יאהר אלט, איז ארויפגעשפרונגען אויפ'ן טראמוואי, פערקויפט די צייטונג און דאן אין פולען גאנג געוואלט אראפשפרינגען, ער האט זיך אבער אין עפעס פערטשעפעט און איז ארונטערגעפאלען אומגליקליך אונטער די רעדער פון טראמוואי, דער מאשיניסט האט באלד איינגעהאלטען דעם טראמוואי, אבער פון אונטער די רעדער האט מען נאר געקענט ארויסנעהמען א טויטען קערפער פון דעם אומגליקליכען יונגעל, קיין שום דאקומענטען האט מען ביי איהם נישט געפונען, אזוי, אז ביז שפעט אין אוונט האט מען נישט געקענט פעסטשטעלען דעם נאמען פון קרבן.

„ברידער טייטעלבוים" פערמשפט פאר נישט עהרליכע קאנקורענץ

(2) אין קרייז-געריכט זענען נעכטען געמשפט געווארען די ברידער טייטעלבוים און דער לייטער פון דער פירמע י. שמיגאל. אין אפריל 1929 יאהר, האט דער לאדזער פערטרעטער פון דער פירמע „בעמבערג" אין דייטשלאנד ה' ריגלער בעקומען א רייהע אנקלאגען, אז אין שטאט ווערען זאקען מיט דער מארקע „בעמבערג זייד גאראנטירט עכט" פערקויפט לויט א בידריגען פרייז.

דער פערטרעטער פון דער פירמע ה' ריגלער האט דאן דורך זיין אגנגעשטעלטען, זייפערט געקויפט ביי דער פירמע א האלב טוץ זאקען פאר 30 זל. בעת דער ריכטיגער פרייז איז געווען 50 זל. און ריגלער האט די פירמע אנגעקלאגט ביי דער פראקוראטור פאר נישט עהרליכע קאנקורענץ. ס'איז אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע, בעת וועלכער מ'האט געפונען פיל עטיקעטען „בעמבערזיידע גאראנטירט עכט". אן עקספערטיזע האט פעסטגעשטעלט, אז די זאקען, וועלכע די פירמע „שטאנדאר" ארבייט אויס זענען פון אן ענגערען גארן, ווי די מארקע פאר וועלכע זי גיט זיי ארויס.

אויפ'ן פראצעס האבען זיך די ברידער טייטעלבוים און דער לייטער פון דער פאבריק נישט מודה געווען, אבער נאכ'ן אויסהערען די עדות, האט דאס געריכט אלעמען פערמשפט צו בעצאהלען צו 100 זל. שטראף, די פערמשפטע גיבען אן א קאסאציע.

6 חדשים טורמע פאר אנטלויפען פון מיליטערישען שפיטאל
און בענוצען זיך מיט א פאלשען נאמען

(2) א געוויסער שולץ האט זיך בעת'ן היילען אין לאדזער מיליטערישען שפיטאל ארויסגעגנבעט און אנטלאפען. א צייט האט ער זיך אויסבעהאלטען אין דארף טושעק, לאדזער פאוויאט ביי זיינע קרובים און פלעגט ארויסגעהן שפאצירען אין מונדיר פון א קאפראל. דעם 1-טען מאי האט א פאטרול איהם פערהאלטען און דאן האט מען פעסטגעשטעלט, אז ער בענוצט זיך מיט געפעלשטע מיליטערישע דאקומענטען אויפ'ן נאמען פון קאפראל שולץ.

נעכטען איז זיין פראצעס פארגעקומען אין הי-געז מיליטערישען קרייז-געריכט. ער האט זיך פערטיידיגט, אז ער איז געווען קראנק און האט זיך פרי-וואט געהיילט, וויל די היילונג פון מיליטערישען שפיטאל האט איהם נישט בעפרידיגט.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 6 חדשים טורמע.

א תירוץ פאר דער באבע
אדער פאלושקעוויטש בעקומט איבער די פינגער...

(2) מיכאל פאלושקעוויטש (קוויאטאזסקי 19) איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט אלס הויז-איינענטימער פערדינגען איינע און די זעלבע וואוינונג עטליכע לאקאטארען און פון זיי גענומען צו ניבען 100 זל. ווען די לאקאטארען האבען די דירה נישט בעקומען, האט איינער פון זיי געגעבען דעם געמאלדען אין דער פאליציי און מ'האט געגען דעם אונטערנעמערישען הויז ווירט פערפיהרט א פראצעס. נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט. פאלושקעוויטש האט זיך נישט מודה געווען. ער האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט נישט געהאט קיין געלד אויף אויסצורעמאנטירען די וואוינונג, און אין א נישט רעמאנטירטע וואוינונג האט קיינער פון די לאקאטארען זיך נישט געוואלט אריינציהען.

פאלושקעוויטש איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע און צוריקצאהלען זיי דאס געלד, וואס ער האט פון זיי דערהאלטען.

היינט און פאלגענדע טעג!
דער אונפערגעסליכער אקטיאר, זשעני פון דער מימיק, דער העלד פון די מייסטערווערקען: „דער גלאקען-ציהער פון נאטר-דאם", „געשפענס אין דער אפערע", „נאטר-בייטש" און אנדערע
LON CHANEY
פערכשופט ווידער אלעמען מיט זיין מעכטיג און דינאמיטיש שפילען אין מייסטערווערק א. נ.
לאקאמאטיוו 2329
דראמע פון מעכטיגע געפיהלען אין פאטער-ליבע. אין דער צווייטער הויפט-ראלע PHYLLIS HAWER העלדין פון בילד „טשיקאגא".
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-קאמעדיע א. נ. „די פראכט פון פרייהייט".
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער בייט.
פאפולערע פרייזען.

לתקנת עגונות

די קרובים פון קיוואק-ראזענצווייג, חיים, ווערען אויפגעפאדערט צו קומען צו הרב סעגאל, פאמ' לודניאווא 25. יעדען טאג פון 11—9 פריה.

ס. אבראמאווסקי'ס
בילדער-אויסשטעלונג

(י. ק—ע.) שבת, דעם 1 נאוועמבער איז אין לאקאל פון „וויזא", שיענקעוויטשגאס 26 פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג, פון דעם בעקאנטען מאלער ס. אבראמאווסקי'ס (עובדיהו) בילדער.

צו דער ערעפנונג זענען געקומען פארשטעהער פון דער פרעסע און פון קולטור-געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

ס. אבראמאווסקי, דער בעגאבטער פאלעסטינער קונסט-מאלער איז געקומען קיין פוילען, כדי צו רעפרעזענטירען זיך דא מיט זיינע 80 אייל-בילדער. די אריגינאליטעט און קינסטלערישקייט פון זעלכע, עס רופט ארויס אמת'ע ענטציקונג.

דער קינסטלער האט זיך בעוויזען אלס דער געשטאלט, וואס מיר האבען געשטרעבט איהם צו זעהן.

די בילדער זיינע האבען אויפגעגלאנצט מיט א העלען מעלארישען שטראם פון קאלירען און ליכטער, אויסשפרייטענדיג פאר אונזערע אויגען די זוניגע, ברייטע לאנדשאפטען פון ארץ ישראל, ווי ס'איז, צום בייספיל, אין די בילדער: „יפו פון בערג פון תל אביב", אדער „אלט-ירושלים".

אויך אין די פארטרעטען-שטודיען, וואס פערמאגען א סך פסיכאלאגישע פיינהייטען, האט ער זיך פערעקאמענדירט, אלס אויסגעצייכענטער קינסטלער, ווי ס'איז צ. ב. אין „קאפ", אדער „דער תימני".

דאס שאפען פון דעם עכטען קינסטלער איז אריינגעוואקסען מיט די ווארצלען אין דעם עיקר לאנדשאפט פון פאלעסטינא, און ער וועט בלי שום ספק פעראייניגען ארום זיך הייסע אנהענגער און ענטוזיאסטען צווישען די היגע קונסט-ליבהאבער.

געדענקט, אז די אגודה האט פערשאכערט די בלוטיגסטע יודישע אינטערעסען פאר צוויי געשענקטע מאנדאטען!
גיט זיי אייער ווירדיגע תשובה און
17 שטימט פאר דער ליסטע 17

ראדיא-פראגראם

דינסטאג ד. 11 נאוועמבער

1015 טראנסמיסיע פון א פעלד-גאטעסדינסט פון מאקאטאווער פעלד, נאכ'ן גאטעסדינסט — טראנסמיסיע פון מיליטערישער רעוויע. 1300 פאנפראגראם, קינא-און טעאטער-רעפערטואר. 1540 אוירציע פאר דער יוגענד, 1600 קאנצערט פון ווארשא, 1640 פילסודסקי אלס בויער פון דער פוילישער מלוכה (פארלעזונג) 1700 טראנסמיסיע פון דער אקאדעמיע אין ווארשאווער פילהארמאניע 1840 פערשידענעס, 1905 קאמוניקאט פון דער לאנדווירטהשאפטס-קאמער. פראגראם אויף מארגען, 1915 רעדע פון גענעראל קאטצעבי (טראנסמיסיע פון ווארשא) 1930 גראמאפאן-פליטען, 1940 ליטעראריש פערטעל שעה, 2000 טראנסמיסיע פון דער ווארשאווער אפערע. קאמוניקאטען.

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.
היינט גרויסע פרעמיערע!!!
„די חתונה
אין האליוואוד"
גרויסער געזאנג- און קלאנג-פילם.
אויסער'ן פראגראם: א קלאנג-צוגאבע.
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג! היינט און פאלג. טעג!
מעכטיגע ריהרענדע דראמע ביז טרעהרען א. נ.
דער פערמשפט'ער פון סטאמבול
אין די הויפטראלען די מייסטערגד-שעהנע
BETTY AMANN
און דער מייסטערהאפטער מיט זיין מענליכקייט
HENRYK GEORGE
שאטענס פון פערגאנגענהייט. ביגאמיע. אלעס נעהמט נקמה. די לעצטע נאכט פון א זעלבסטמערדערין. מאן פון 2 ווייבער. ווער איז שטארקער? קאמף פון 2 פרויען וועגען א מאנספערזאן.
נעכסטער פראגראם:
„זינד פון די פאטערס" מיט EMIL JANNINGS
פערשטארקטער ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 בייטאג.

טעאטער, קינא און מוזיק
וועכענטליכע אפטיילונג

יצחק שלאסבערג

ביים פּישעז קבר

א גרילצענדער אַרפּעדויאַ־אַקאָרד האָט אויפ־געציטערט אין די האַרפע־סטרונעס האָבען גע־פּלאַצט — אַ סוף!

יצחק שלאָסבערג, דער גרעסטער דיריגענט פון יודישען טעאַטער, האָט אויפגעהערט צו דירי־גירען! זיין אינרוהיגער גרויסער גייסט שוועבט איצט רוהיג איבער זיין קבר, נישט ווילענדיג זיך שיידען מיט'ן ביז איצט ליידענדען גוף; שוועבט, שוועבט אַזוי ווי טרייסטענדיג אַלעמען, וועמען ער איז געווען נוציג און ליב, אַז זיין שאַפען און ווירקען וועט לאַנג, לאַנג נישט פערגעסען ווערען.

יצחק שלאָסבערג, דער גרעסטער דיריגענט און אמתער קאָמפּאָזיטאָר, וועלכער האָט נישט דורכגעלאָזען קיין איין פּאַרטיטור אָהן איין אויס־בעסערונג אָדער אַריינשאַפען גאַנץ נייע — פון זיין מוזיקאַלישע נשמה — געדיכטעטע סצענעס און בילדער, איינע בעסער ווי די אַנדערע.

יצחק שלאָסבערג האָט געצויגען זיין מוזיקאַ־לישע יניקה, מיט פערציג יאָהר צוריק, אין ווילנע אויף קאַזימירסקע פּערעאולאָג, אין דעם בערימטען כאָר פון דער ווילנער גרויסער שוהל, פאַר קאַהאַנס חזנות, אינטער דער לייטונג פונ'ם שרייבער פון די דאָזיגע שורות.

אין זעלבען כאָר איז ער דעמאָלט געווען, אַלס איציקעל דעם אַלאָסטערס, צוזאַמען מיט יאָסעלע דעם קירזשנערס (יוזעף רומשינסקי) לאָקעשקער (וועלט־בעריהמטער טענאָר) עדעלמאַן (קאָנטאָר אין וויען) אברהם שטאָלבאַס און נאָך אַנדערע בע־ריהמטהייטען, וועלכע האָבען זיך צושפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט, פערשפּרייטענדיג זייערע מו־זיקאַלישע בעגיאַלע פּראָדוקציעס.

דאָרט, אויף קאַזימירסקע פּערעאולאָג, האָט איציקעל דעם אלאָקסטערס אָנגעהויבען צו פיהלען די פּראַכט און די שיינקייט פון דער גרויסער מו־זיקאַלישער קונסט און איז געוואָרען איהר אייבי־גער קנעכט. דעם עוֹדך כי אניתני האָט איציקעל געזונגען מיט זיין האַרציגע שטימעלע אַזוי רירענד, אַז אַלע אין שוהל האָבען געוויינט.

— לערנט מיך ווייטער — האָט ער זיך גע־בעטען ביי מיר מיט טרעהרען אין די אויגען — און איך האָב געמוזט נאָכקומען זיין פאָדערונג, אַזוי ווייט, אַז ער איז געוואָרען מיין צווייטע האַנד.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט, לערנענדיג בהתמדה, און ער האָט אויפגעהערט צו זיין איצי־קעל דעם אַלאָסטערס און איז געוואָרען דער גרויסער יצחק שלאָסבערג, וועלכער האָט די יודי־שע חונישע מוזיק און דאָס יודישע טעאַטער בע־רייכערט מיט זיין וויסען און טאַלאַנט. ער האָט אריינגעבראַכט פּיעטעט אין דער יודישער מוזיק, שטרייכענדיג אַלס, וואָס איז געווען באַנאַל און וואולגאַר.

אַ דאַנק איהם האָבען אַראָפּגעקלונגען פון דער יודישער ביהנע האַרציגע מעלאָדיעס און רייכע אַלטיגע האַרמאָניע; דורות אַרטיסטען און כאָריס־טען האָבען אָנגעהויבען צו פיהלען די שיינקייט פון שלאָסבערגס שאַפען און די מאַכט און קראַפט פון זיין דיריגענטשטעקעלע.

יצחק שלאָסבערג איז געוואָרען און געבליבען ביז זיין לעצטען אָטעם־צוג דער גרעסטער דירי־גענט פון דער יודישער ביהנע. שטאָלץ פלעג איך זיין, זעהענדיג מיין אַמאָליגען שילער ביי זיין גרוי־סער אַרבייט און ווי ווייניג ער האָט געלאַכט אין לעבען.

— איך שעם זיך פאַר אייך — פלעגט ער מיר זאָגען — מיין חבר און רבי, וואָס פאַר אייך איז נאָך נישט צופרידענשטעלענד מיין אַרבייט, וואָס שוין אַנערקענט פון אַלעמען.

— זיין דעוויז איז געווען:

— שרייט נישט, נאר זינגט, פידעלט נישט, נאַר שפּילט.

אונטער זיין גענילע לייטונג האָט מען מעהר געזונגען און געשפּילט.

אַזוי האָט יצחק שלאָסבערג געלעבט, געליטען און געשאַפען, ביז די כוחות האָבען איהם פער־לאָזען.

רוה אין דיין אייביגער רוה, די אומרוהיגער, גרויסער גייסט; רוה איז געווען דיין תפילה, אין דיינע מוזיקאַלישע תפילות, וואָס די האָסט אַזוי פיל געשאַפען פאַר אונזער שוהל, האָסטו אויך אריינ־געבראַכט אנערהאַבענע רעליגיעזע רוה.

די דאָזיגע אַלע תפילות וועלען קלונגען און לעבען אַזוי לאַנג ווי די יודישע שוהלען וועלען ווירקען אויף דער יודישער גאַס.

D—ski.

אין טיפען טרויער

אַ ראָמאַנטיקער, אין בעסטען זין פונ'ם וואָרט איז יצחק שלאָסבערג אַלס קאָמפּאָזיטאָר און מוזי־קער געבליבען זיין גאַנץ לעבען, אין סטיל פון מענדעלזאָהן — שובערט, נישט זוכענדיג קיין נייע אַקאָרדען, זענען זיינע אָרקעסטראַוקעס און האַר־מאָניזאַציעס וואונדערבאַר לאַגיש, ממש געניאל אין משך פון די לעצטע 15 יאָהרען איז זיין טאַלאַנט געש־טיגען פון טאָג־צו־טאָג אַליין אַ אויטאָרי אַקט, ביי קיינעם נישט געלערנט, האָב איך שטענדיג בע־וואונדערט, ווי קומט עס ביי דער שלעכטער עקאָ־נאָמישער לאַגע פון יודישען טעאַטער אַזוי פיל שעהנע פּאָלקאָמענע ערהאַבענע קאָמפּאָזיציעס צו שאַפען.

דער איינציגער ענטפער איז: יצחק שלאָסבערג איז געווען הויך בעגאַבט, ער האָט געשאַפען פון זיין אייגענעם קוואַל, זיינע אינסטרומענטאַציעס האָ־בען געקלונגען מיט די ערהאַבענסטע קלאַנג־מאַ־לעריי — אַלע אַלטע אָפּערעטען, וועלכע ער האָט ניי בעאַרבייט און אינסטרומענטירט, זענען געוואָ־רען נייבעלעבט, מען האָט זיי געהערט, ווי גאַנץ נייע קאָמפּאָזיציעס, ווי שלאָסבערג זאָלט זיי אַליין קאָמפּאָנירט.

נישט יעדען איז בעשערט געבוירען צו ווערען מיט אַזאַ גרויסען טאַלאַנט, ווי שלאָסבערג האָט פּערמאָגט, איך וועל נישט מגזם זיין, ווען איך וועל זאָגען, אַז דורות וועלען אַוועק און אַ שלאָסבערג וועט דאָס יודישע טעאַטער נישט צוריק בעקומען — אַזוי שרייבען אַ קלאַווירא־אוסצוג, ריין צום דרוק־קען, האָט קיינער פון די דיריגענטען נישט געקענט. ווען איך האָב בעקומען אַ נייע, אָדער אַן אַלטע אָפּערעטע און איך האָב הערעהן זיין הערליכע האַנד־שריפט, בין איך געוואָרען ניי־בעלעבט און מיט ליבע און פלייס האָב איך מיך גענומען צו דער אַר־בייט, וויסענדיג פאָראויס, אַז כ'וועל געפינען אַלץ אין בעסטען אָרדנונג, אויף שלאָסבערג'ס אַ האַר־מאָניזאַציע קען איך מיך פערלאָזען. זיינע באַרען אַלעמאַל אין פייער שטימען געהאַלטען, קע־מען פערגלייכען מיט לעוואַנדאָווסקי'ן, בעלאַ־יש זינג־באַר, לויט אַלע כללים פון דער מוזיק — ער איז אין דעם פרט געווען אַזוי בעריהמט, אַז אַרטיס־טען, וואָס פאָהרען אויס אַ וועלט, האָבענדיג מיט זיך שלאָסבערג'ס נאָטען, האָבען געהאַט דעם כבוד און פערגעניגען ביי אַלע מוזיקער, זעהענדיג דעם עפעקט אַנידערלייגענדיג צום שפּילען זיינע נאָטען.

— אַהאַ, שלאָסבערג! פון שלאָסבערג'ן גע־שריבען. פּראַכטפול גוט, אַ פערגעניגען.

כדי אָפּצושאַצען די גרויסע השפעה פון שלאָס־בערגן אויף אונז יונגע מוזיקער, מוז מען בעד־טאָנען, אַז יעדער פון אונז, האָט זיך געלערנט און וועט זיך נאָך לערנען פון שלאָסבערג'ן פון זיינע ווערק, ווי מען דאַרף האַרמאָניזירען און אילוס־טרירען.

שלאָף אין פרידען, טייערע מוזיקאַלישע נשמה! דו האָסט געשעפט פון דעם ריינעם אורשפּרינגליכען מוזיקאַלישען קוואַל. און אַזוי לאַנג ווי דאָס יודישע וואָרט וועט אַראָפּגעזונגען ווערען פון די יודישע טעאַטער־בריטער אויף דער גאַנצער וועלט, וועט דיין נאָמען נישט פערלאָשען ווערען, טייערער חבר און לעהרער מיינער.

לעאָי זעלמאַן.
(דיריגענט)

—=:0:=—

פון „אַרט“
די פּרעמיערע „אויפ'ן הימעל אַ יאַריד“

די איצטיגע צווייטע פּרעמיערע, (די צוואַנ־ציגסטע ביים „אַרט“) א. ג. „אויפ'ן הימעל אַ יאַ־ריד“ האָט נישט ענטוישט די ערוואַרטונגען: עס איז טאַקי אַ יום־טובדיגער, אַ יובילעאום־פּראָגראַם.

אמת, דער „אַרט“־בעזוכער איז שוין צוגע־וואוינט צו פיס רעכטס, ער האָט זיך שוין צוגע־וואוינט צו דעם ספּעציפישען חן און טאַן פון דעם דאָזיגען טעאַטער, דעם איינציגען אין זיין מין, אָבער דער „אויפ'ן הימעל אַ יאַריד“, איז אַ ווירק־ליכע איבעראַשונג פאַר אַלע זיינע פריינד און סתם־בעזוכער.

עס איז בולט קענטיג, אַז די קינסטלער און די אָנפיהרונג האָבען אויף דעם דאָזיגען פּראָגראַם אָנגעווענדט דעם מאַקסימום ענערגיע און קראַפט.

סיי די בונטע פערשידענאַרטיגקייט, סיי דער איידעלער הומאָר, סיי די פאַקטיש־אויסערגעוועהנ־ליך עפעקטפולע דעקאָראַציעס (פון אונזער לאָדזער יצחק ברוינער) סיי די מוזיק (פון די יונגע מוזי־קער ה. רובין, און א. בייגעלמאַן) סיי די גראָ־טעסקע עקספּרעסיווע רעזשי (פון ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער) ואחרון אחרון — סיי דאָס יוגענדליכע פריידפולע עלאַסטישע שפּילען פון דער צעוונגע־נער צוטאַנצטער „אַרט“־חבריא — דאָס אַלץ שאַפט אין סך הכל אַ פאָרשטעלונג פון זעלטענעם געניס.

עס איז דעריבער גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס איטליכע פאָרשטעלונג ווערט בעגלייט פון שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.

גענוי וועגען דעם פּראָגראַם וועלען מיר שריי־בען נאָך דער פּרעסע־פּרעמיערע, וואָס קומט פאָר מאָרגען, מיטוואָך.

שיינע־מרים — פּרעמיערין פון „אַרט“

זיגמונד טורקאָוו
וויל שאַפען אַ בעוועגליך יוד. טעאַטער

דער בעריהמטער אַרטיסט און רעזשיסער זיגמונד טורקאָוו האָט אָנגעהויבען שפּילען אין יו־דישען מצוטים־טעאַטער אין ריגע.

אין אַ שמועס מיט אַ מיטאַרבייטער פון ריגער „פריהמאָרגען“ האָט טורקאָוו געזאָגט, אַז ער איז אָנגעהאַנגער פון אַ טעאַטער, וואו עס זאָל גע־שפּילט ווערען צוגלייך מיט'ן יודישען אויך דער אייראָפּעאישער רעפּערטואַר. מען טאָר זיך נישט בעגרעניצען נישט נאָר מיטן רעפּערטואַר, נאָר אויך מיט דער ריכטונג. טעאַטער איז קונסט, און קונסט טאָר נישט בלייבען פערגליווערט. עס מוז תמיד צוקומען אַ פרישער שטראָם, הן אין רעפּערטואַר, הן אין לעבעדיגע כחות.

טורקאָוו טראָגט זיך אַרום מיט פּלענער וועגען אַ ברייטערער טעאַטער־טעטיגקייט. ער האַלט, אַז עס מוז געשאַפען ווערען אַ יודישער בעוועג־ליכער טעאַטער, וואָס זאָל אַרומפאָהרען איבער די יודישע קיבוצים. אַ יודישער טעאַטער, מיינט ער, טאָר זיך נישט געפינען שטענדיג אין אַ גרויסער שטאָט. ער דאַרף נאָר קומען אהין אַ געוויסע צייט אויף צו שפּילען. די פּראַקטישע טעאַטער־אַרבייט, ווי צוגרייטען פּיעסעס, איינשטודירען קאָן געמאַכט ווערען אין דער פּראָווינץ וואו דער אַקטיאָר האָט מעהר מעגליכקייטען.

קינא נייעס

דער נייער סטאַר, וואָס די „פּאַראַמאַונט“ האָט אַריבערגעבראַכט פון דייטשלאַנד שפּילט די הויפּט־ראָלע אין פילם „מאַראָקאָ“ און דער נאָמען פון דער אַקטריסע איז מאַרלין דיטריך. די אַקטריסע איז אין איהר אויסזעהן, טעמפּעראַמענט און אויך אין איהר שוישפּילערישער קונסט זעהר ענליך צו דער בעריהמטער גרעטאַ גאַרבאָ.

זוכט די פּאַראַמאַונט־קאָמפּאַני צו ענטמוטיגען און גלייך אָפּשטעלען יעדע אָנדייטונג וועגען אַ צווייטער „גאַרבאָ“. די פערטרעטער פון דער מוווי־קאָמפּאַניע פערזיכערען, אַז פריילין דיטריך איז גאָר ענליך צו דער יונג־פערשטאָרבענער דזשין איגעלס.

* * *

דזשאָן גילבערט האָט שטאַרק געליטען פון די קלאַנג פילמען דער אָפּגאָט פון די מיליאָנען ראָמאַנ־טישע פרויען האָט אַזוי ווי פערלוירען זיין צויבער איבער זיי אַזוי שנעל ווי ער האָט געעפענט זיין מויל און אָנגעהויבען רעדען.

איצט קומט אָבער די בשורה, אַז גילבערט וועט אויפשטעהען „תחית המתים“. די מעטראָ קאָמפּאַני האָט ענטדעקט, אַז גילבערט דאַרף שפּילען נישט ראָלען פון ראָמאַנטישע ליבהאָבער, נאָר ראָלען פון פערהייראַטע חברה־לייט.

* * *

אַ פילם איז איצט אַרויס אין רוסלאַנד „מאָר־גען ביינאַכט“, וואָס די „סאָווקינאָ“ האָט פּראָ־דוצירט אונטער דער רעזשי פון י. קראַווטשונאָווסקי. די הויפּט ראָלע אין דער פילם שפּילט די בעריהמ־טע אָלגאַ טשעכאָוואַ. די שטיק שילדערט די אונטער־ערדישע רעוואָלוציע־טעג פון נאָך דער נישט־גע־לונגענער רעוואָלוציע פון 1905. די האַנדלונג איז פול מיט מעלאָדראַמאַטישע פּאַסירונגען, מיט שיסע־ריי און געשפּאַנטקייט. דאָס שטאַרקסטע זענען אָבער די מענשען־טיפּען, וואָס ווערען געוויזען אין דעם בילד.

די טיפּען און העלדען זענען די רעוואָלוציאָ־נערען פון יענע יאָהרען, די אמת'ע העלדען, וועל־כע האָבען געשמאַכטעט אין די טורמעס, געפרוי־רען און געליטען אין די ווייטקייטען פון סיביר. אַ צאָל פון זיי זענען איצט איינפלוסרייכע טשינאָווני־קעס און אין מאַנכע פון זיי איז שווער צו דער־קענען די רעוואָלוציאָנערע העלדען פון 25 און 20 יאָהר צוריק. שווער צו זיצען אין זאָטעל גאַנצע 13 יאָהר און אָנהאַלטען דעם גייסט און דעם אויס־זעהן פון אַן אידעאַליסט, אַ רעוואָלוציאָנער.

„מאָרגען ביינאַכט“ לעבט אויף אָט די ער־אינערונגען. אין דעם בילד ווערט מיט אַלע איינצעל־הייטען געוויזען, ווי אַ גרופּע רעוואָלוציאָנערען פעראורטיילטע צום טויט זענען גערעטעט געוואָרען פון טורמע דעם זעלבען אָוונט ווען מען האָט זיי געדאַרפט הינריכטען.

ב. פראַנק.

אַ ציוניסט אויף דער פראַנצויזישער ביהנע מיט 57 יאָהר צוריק

אין פראַנקרייך האָט זיך שוין אין יאָהר 1873 געפונען אַ בעריהמטער ביהנעדיכטער, וואָס האָט געהאַט די דרייסטקייט אויפצופירענע אויף דער פראַנצויזישער ביהנע דאָס וואָס מיר רופען היינט אַן אַ ציוניסט וועלכער איז אייגענטליך איי דער פּיע־סע כו די איינציגע סימפּאַטישע טיפּען.

דער דיכטער איז געווען אַלעקסאַנדער דיומאַ (זוהן).

מיר דאַרפען נישט פערגעסען, אַז צו יענער צייט איז געווען אַ כלל אויף דער ביהנע, אַז איד אויף דער סצענע האָט געמוזט זיין אַ לעכערליכע פיגור. אַלעקסאַנדער דיומאַ האָט געבראָכען דעם כלל און האָט אַרויסגעפיהרט אין זיין פּיעסע צוויי יודישע טיפּען, ביידע סימפּאַטישע, ביידע האַרציגע ביידע פול מיט גייסטער לאָגיק און מיט פער־שטענדעניש.

נאַטירליך האָט די פּיעסע אַרויסגערופען גרוי־סע רעפּאַטען. געלעכטער און אויסלאַכעריי פון איין זייט, אומרייסטע ערמוטיגונג פון דער צווייטער זייט. אָבער עס איז שוין איין מאָל פאַר אַלע מאָל פעסטגעשטעלט, אַז דאָס דרייסטע וואָרט ווערט תמיד גוט אויסגעדריקט איידער עס ווערט אָנער־קענט און איבערגעיאָגט.

דאָס פראַנצויזישע טעאַטער איז נאָך דאַן נישט געווען דאָס וואָס היינט. די פראַנצויזישע אַריסטאָ־קראַטיע האָט נישט געקענט אַראָפּשלינגען דעם פאַקט צו זעהן אַזאַ נייעם יודען אין דער סביבה פון דער העכסטער פראַנצויזישער אַדעל. און וואָס האָט דאָרט געטאָן די רעבעקאַ דעם יודענס טאָכ־טער, אָט די לויטערע, ציכטיגע פרוי צווישען אַזאַ געוועלשאַפט. און ווי קומט עס, וואָס די עטליכע פראַנצויזישע פרויען פון דער פּיעסע זענען אַזוי פערדאָרבען, בעת די איינציגע יודישע טאָכטער רעבעקאַ איז אַזוי נאָבעל, אַזוי פיינפילענד, אַזוי מאָראַליש הויך?

קלאָד ריפער, דער העלד פון דער פּיעסע איז אַ גרויסער פראַנצויזישער ערפינדער. ער האָט אויס־געפונען געוויסע טעכנישע אויספּעסערונגען אין קאַ־נאָן, וואָס האָבען געמאַכט אַ רעוואָלוציע אין קאַ־נאָנען־טעכניק. עס רעדען פון איהם אַלע צייטונגען, זיין נאָמען איז געהערט און געשעצט. און אַזוי ווי עס טרעפט אָפט ביי גרויסע מענשען, בעקומט ער פאַר אַ לעבענסבעגלייטערין אַ פרוי אַ היה, אויך פון די פרויען, וועלכע רואינירען דעם מענשען פיזיש און מאָראַליש און טריקענען אויס זיין הער־צער און גייסט. צעזאַרין — אַזוי הייסט די פרוי — שלעפּט מיט האַנטער זיך אַ טונקעלע פערגאַנגענהייט. אנב, לעבט זי אין פערדאָרבענקייט ווי אַ פיש אין וואַסער. זי האָט עס ליב. זי רינט צו דער פערדאָר־בענקייט און שטעלט זיך פאַר גאָרנישט אָפּ. עס איז פיל בעסער זיך צו בעגעגענען מיט אַ יאָלף אין וואַלד, איידער מיט אַזאַ פרוי אין לעבען. דאָס איז אַן אמת'ער זשעני פון שלעכטקייט און פער־דאָרבענקייט.

(סוף קומט)

אין אפגרונט

סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן

קאַפּיטעל איינס

— קוקט מיר נאָר אָן! אַט אַזוי! מיר געפעלט דער קאָליר פון אייערע אויגען. ווי רופט מען אייך?

— זשאַן.

— גאָר זשאַן?

— זשאַן גאַסטין.

— און ווי אַלט זייט איהר?

— איין און צוואַנציג.

— אַ קינסטלער?

— ניין.

— דאָס איז גוט!

די קורצע פראַזען זענען גערעדט געוואָרען אין דעם טומעל פון אַ מאַסקען־באַל אין אַ זומערדיגער נאַכט. דער שמועס איז פאָרגעקומען צווישען אַ מאַסקירטען יונגענמאַן און אַ מאַסקירטער פרוי אין דעם זאַל פון דע־שאלעס הויז.

די פרוי, וועלכע איז געווען מאַסקירט פאַר אַ ציגיינערין, האָט געשטעלט איהרע פראַגען איינע נאָך אַנדערער, און דער יונגערמאַן האָט אויף זיי געענטפערט גיך און אָפענהערציג.

דער יונגערמאַן איז געווען אַ פרעמדער צווישען די מאַלער און קינסטלער. זיין פריינד, וועלכער האָט איהם אַהערגעבראַכט, האָט איהם באַלד ביים אריינגאַנג פערלאָזען, און אַזוי האָט ער זיך אַרומגעטריבען זיבט צוויי שעה און ער האָט גאָרנישט בעמערקט און אויך נישט פערשטאַנען, ווי שטאַרק ער ווערט בעוואונדערט פון אַלע געסט אַרום, פאַר זיין אויסטערלישער שעהנקייט.

אַלע טענצער אין מאַסקעס האָבען איהם פערטשעפּעט און האָבען געלאַכט פון זיין שווערען קאָסטיום אין דער זומער־נאַכט. אַ דאַמע אין אַ יאַפּאַנישען קלייד האָט זיך איהם אינטריגירט און האָט געמורמעלט: „אַך, ווי שעהן ער איז!" און אַ דאַמע אין אַ שפּאַנישען קאָסטיום האָט אונטערגערוקט איהר בוקעט אונטער זיין נאָז און האָט צו איהם געשמייכעלט פערבייגעהענדיג פאַרביי איהם געאָרימט מיט איהר אינדיאַנער פּרינץ.

ער האָט נישט פערשטאַנען די אָנצוהערעניש. ער האָט געמיינט, אַז אַלע לאַכען איהם אויס און דעריבער האָט ער זיך אויסגעזוכט אַ בעהעלטעניש אין דער קיהלער גלעזערנער אַלטאַנקע, וואו עס האָבען זיך געפונען אַ סך בלומען.

די פרוי אין דעם ציגיינער־קאָסטיום האָט איהם באַלד דאָרטען אויפגעזוכט און האָט זיך געזעצט האַרט ביי איהם.

פון דעם לאַנגען בלויען קאָסטיום, וועלכער איז געהאָנגען איבער איהר רונדע פיגור, האָבען זיך אַרויסגעזעהן צוויי שעהנע הענד, וועלכע זענען געווען ענטבלויזט ביז די אַקסלען. איהרע קליינע הענד זענען בעדעקט געווען מיט ריינגען. איהר גרויסע גרויע אויגען זענען געווען ברייט געעפענט און האָבען אויסגעזעהן בעזונדערס שעהן צוליב די ציהרונג אויף איהר קאָפּ.

זי איז זיכער אַנ'אַקטריסע. אַ סך שוישפּילער האָבען פערקעהרט אין דע־שאלעס הויז. די מיינונג האָט איהם שווערער געמאַכט זיין האַרץ, ווייל ער האָט מורא געהאַט פאַר אַקטיאָרען. זי האָט אָנגעפאַנגען צו רעדען צו איהם זעהר פריינדליך, האַלטענדיג די אָרעמס אויף איהרע קניה, איהר קאָפּ אין איהרע הענד, און איהר שטים איז געווען זעהר זיס און אָנגענעהם, ווען זי האָט געזאָגט: „איהר קומט פון דרום, און איהר האָט אַזעלכע שעהנע האָר, וואָס פאַר אַ וואונדער!"

דאַן האָט זי געוואָלט וויסען, ווי לאַנג ער איז אין פּאַריז, אויב דער עקזאַמען פאַר אַ שמעלע אין קאָנסולאַט איז זעהר שווער, אויב ער האָט אַ סך בעקאַנטע, און ווי אַזוי קומט ער אין דע־שאלעס הויז, וועלכע איז אַזוי ווייט פון דעם סטודענטען־קוואַרטאַל!

ווען ער האָט איהר געענטפערט, אַז אַ סטודענט מיט דעם נאָמען גאַרנערי — אַ קרוב פון בעריהמטען שריפטשטעלער — האָט איהם אַהערגעבראַכט, האָט זיך דער קאָליר פון איהר פנים געביטען. אָבער ער האָט דאָס נישט בעמערקט, ווייל ער איז געווען אין די יאָהרען, ווען די אויגען בלישטשען און זעהען גאָר נישט. גאַרנערי, דער סטודענט, האָט איהם פערזיכערט, אַז זיין פריינד, דער שרייבער, וועט זיין אויפ'ן באַל, און ער וועט איהם פאַר איהם פאָרשטעלען. נאָך דעם, האָט דער יונגערמאַן געשטרעבט, ווייל ער ליבט גאַרנערי'ס פּאָעזיע, ער וויל קענען דעם פּאָעט.

די פרוי אין דעם ציגיינער־קאָסטיום האָט געשמייכעלט איבער זיין נייגעריגקייט, און האָט אַ קוק געטון צווישען די טענצער, צו זעהן, אויב זי קען איהם נישט אָנווייזען אויפ'ן שרייבער.

די טענץ זענען דאַן געווען אין רעכטען ברען. עס האָט אויסגעזעהן, ווי אַ סצענע גייסטער. דער זאַל איז געווען מאָדנע שעהן, מיט זיינע פּראַכטפולע קאַנדעליאַברעס, זעלטענע פאָרהאַנגען, קאָלירטע שויבען, און אַלערליי פייערן. צייטענווייז פלעגט אַ שטראָם פון עלעקטרישען ליכט פערטונקלען די הונדערטער לייכטערס און פלעגט בעלייכטען מאַרמאָרנע אַקסלען, ווייסע הענד, אַלערליי קליידער, פעדערן, סטענגעס און קאָקאַרדעס פון די פערשידענע געסט, וועלכע האָבען איבערפולט אַלע ווינקעלען, אַלע טרעפּ און אפילו דעם באַלקאָן, וואו די מוזיקאַנטען זענען געזעסען.

אַלערליי קאָסטיומען, אַלערליי פאַנטאַזיעס און אַלערליי פערזאָנען זענען געווען צווישען די טענצערס. די גרעסטע קינסטלער, די גרעסטע שרייבער, די ליבסטע פּאָעטען און די פיינסטע מוזיקאַנטען זענען געווען אויף דעם מאַסקען־באַל, וואָס דע־שאלע האָט געגעבען.

דער איינזשינער דע־שאלע איז געווען אַנ'אָנגעזעהענע פערזענליכקייט אין דער געזעלשאַפט פון די פּאַריזער קינסטלער. ער איז געווען אַ גוטער ברודער, זעהר רייך, מיט אַ געפיהל פאַר קונסט, און אַ פריימוטיגער און גוטהאַרציגער מענש, וואָס האָט זיך נישט געקימערט פאַר לייטישע רייד. ער איז געווען דער פערוואַלטער פון אייזענבאַהן, נאָר יעדען יאָהר פלעגט ער קומען פערברענגען די צוויי חדשים אין זיין פּאַלאַץ אין דער גאַס ראָם, וואו ער פלעגט פערזאַמלען וויציגע מענער, שעהנע פרויען, און פלעגט זיך מיט זיי אַמוזירען, וויפיל זיין האַרץ האָט געגלוסט.

די פרוי אין דעם ציגיינער־קאָסטיום האָט אַ ווילע געקוקט אויף די טענצער, דאַן האָט זי אויסגערופען:

—דאָרטען איז אייער פּאָעט!

— וואו?

— דאָרטען געגען אייך. ער איז פערמאַסקירט פאַר אַ דאָרפס־חתן.

דער יונגערמאַן האָט אַ געשריי געטון פאַר איבעראַשונג. יענער פעטער שווערער מענש, מיט זיין מיאוסען גראָבען פנים, איז דערפאָ עס, איז דער מחבר פון דעם בעריהמטען „בוך דער ליבע", וועלכען זשאַן האָט געלייענט און נישט געקענט אויפהערען לייענען; נישט ווילענדיק האָט זשאַן זיך דערמאָנט אַ פּאָר פראַזען פון דעם בוך, און ער האָט זיי גאַנץ הויך אַרויסגערעדט:

„כדי צו גלעטען דעם אַלאַבאַסטער פון דיין קערפּער,

סאַפאָ, האָב איך געגעבען מיין גאַנצען לעבען".

די ציגיינערין האָט אָפּגעדרייט דעם קאָפּ און האָט געפרעגט:

— וואָס מורמעלט איהר דאָרטען?

— דאָס זענען גאַרנעריס פערזען. מיך וואונדערט איהר זאָלט זיי נישט קענען.

— איך ליב נישט קיין שירים! — האָט זי געענטפערט קורץ, און האָט זיך אויפגעשטעלט, ווי איינע, וואָס האָט געמוזט אָננעמען אַ שווערען בעשלוס.

— גוטע נאַכט! — האָט זי געזאָגט קורץ און איז פערשוואונדען.

דער יונגערמאַן איז געבליבען זיצען און האָט זיך נישט גערוהרט. „וואָס האָב איך אַזעלכעס געזאָגט? וואָס האָט איהר אַזוי אָנגעריהרט?" האָט ער געטראַכט, אָבער ער האָט נישט געפונען קיין דערקלערונג און האָט בעשלאָסען, אַז ער קען גיין אַהיים שלאָפען.

ער האָט זיך אויפגעהויבען און איז אַריין אין זאַל, וואו די טענצער האָבען זיך געפונען. און ער האָט דאָרטען דערזעהען, אַז ער איז אַ גאַנץ קליינער מענשעלע צווישען אַזעלכע פערזאָנען.

די טענץ האָבען באַלד אויפגעהערט, איינציגע פּאָרלעך האָבען זיך נאָך געשלעפּט נאָך דעם טאַקט פון מוזיק.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער 100-טער יאהרצייט נאך אבאט גרעגואר

דער פארקעמפער פון יודישער עמאנציפאציע

פּאַריז (יט"א) אין גאַנץ פראַנקרייך גרייטען זיך די יודישע קרייזען צו פייערען דעם 100־טען יאָהרצייט נאָך אבאט גרעגואַר, איינעם פון די פאָרקעמפער פון דער יודישער עמאַנציפּאַציע. מען ערוואַרט, דאָס די צענטראַלע קאָנסיסטאָריע פון די יודען אין פראַנקרייך וועט אָרגאַניזירען ספּעציעלע פייערליכקייטען. אין נאַנסי האָט זיך שוין קאָנסטיטואירט אַ יובילעאום־קאָמיטעט מיט הרב־הכולל האַגעסאוער בראש. גראַף הענרי גרעגואַר, געבוירען אין 1750 און געשטאָרבען אין יאָהר 1831 אַלס בישאָף האָט נאָך פאַר דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע געקעמפט פאַר די יודישע גלייכבערעכטיגונג. נאָך דער רעוואָלוציע איז גרעגואַר אַרויסגעטרעטען אויף דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג פאַר די בעפרייאונג פון די פראַנצויזישע יודען. גרעגואַר'ס בראָשור „מאָסיאָן אַן פאַוועור דע זשואיף" שליסט זיך מיט פאָלגענדע ווערטער: „50,000 פראַנצויזען האָבען היינט ערוואַכט אַלס שקלאַפען, פון אייך איז אָבהענגיג זיי זאָלען זיך לעגען אַלס פרייע מענשען".

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן בי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלט נאָר קומען און בורא

פון ד. מאנעלא

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אָפיציגע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען פּערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויזשאַנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

א גרויס אומגליק

איז די פרייע בעציהונג צווישען בחורים און מיידלעך

דאַרף מען זיין פרייגעשפּראָכען, אָפענהערציג און פריגעזאָגען אין בעצוג צו געשלעכט, אָדער פערקעהרט, עס איז בעסער און געזונטער די אַלטע מאָראַל?

אין דעם ענגלישען זשורנאַל „פאָרום" איז אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל, וואָס איז אַ טייל פון אַ דיסקוסיע איבער דער פראַגע. דער אַרטיקעל איז געשריבען געוואָרען פון דאָקטאָר לאַנגען גלענדענינג, וועלכער איז אויסער אַ דאָקטאָר אויך אַ בעקאַנטער פּובליציסט.

דאָקטאָר גלענדענינג פערדאַמט אינגאַנצען די מאָדערנע פרייע געדאַנקען אין בעצוג צו געשלעכט. ער האַלט, אַז די פרייע געדאַנקען וועגען געשלעכטס־לעבען און תייראַט זענען שעדליך און אַ געפאַהר.

ער ערקלערט און זיין אַרטיקעל, אַז ער איז ביי זיך „טיף איבערצייגט, אַז ווי באַלד די אַלטע מאָראַל און בעגריפען האָבען אָנגעהאַלטען אַזוי לאַנג, איז דאָס אַ סימן, אַז זיי זענען די בעסטע און די צוגעפּאַסטסטע פאַר די מענשען. מ'דאַרף נישט קיין נייע וועגען פון תייראַט און נייע בעגריפען פון מאָראַל.

עס ווערט דערציילט אין דעם אַרטיקעל, אַז הונדערט־טויזענדער לעהרערס האָבען אַריינגעשיקט בריף צום רעדאַקטאָר פון דעם זשורנאַל מיט פּראָטעסטען געגען פערשפּרייטען דעם געדאַנק פון פרייע געשלעכט בעציהונגען פאַר דער חתונה. די לעהרערס דערציילען, אַז די בחורים און מיידלעך אין די הויך־שולען האָבען אָרגאַניזירט געזעלשאַפטען פון זיך די חרפה און שאַנדע און פיהרען אַן פרייע ליבעס צווישען זיך, און אַז עס פערשפּרייטען זיך ענערגישע קראַנקהייטען צווישען זיי, אַלס רעזולטאַט פון זייער יונגען צעבושעוועטען געשלעכטס־לעבען.

די מאָדערניסטען, זאָגט דאָקטאָר גלענדענינג, בעהויפּטען, אַז ווען עס וועלען אַרונטערגענומען ווערען די פערבאָטען אויף געשלעכט און די גאַנצע בעהאַלטענקייט, וועלען אָפּגעשאַפט ווערען די עולות און זינד פון וועלכע געשלעכט ווערט פערשעהמט אונטער די איצטיגע מאָראַלישע בעגריפען. אָבער דאָס האַלט ער נישט. ער זאָגט, אַז געשלעכט־בעציהונגען זענען פון נאַטור אַ מענשליכע אויפפיהרונג, וואָס דער מענש פּראַקטיצירט אין געהיים, און אויף דעם אויטאָמאַטען שטייגער. עס איז נישט נאַטירליך, זאָגט ער, צו רעדען פריי און אָפען וועגען דעם.

ער שטימט אויך איין מיט די פילאָזאָפיע פון דאָקטאָר ראַסעל און אַנדערע מאָדערניסטען, אַז געשלעכט דאַרף זיין פריי פון רעליגיע. עס דאַרף זיין אַ פּריוואַטע זאַך. אָבער ער האַלט פאַרט, אַז די אַלטע מאָראַלישע בעגריפען וועגען געשלעכט און הייראַט זענען די בעסטע. ער איז געגען דעם, אַז עלטערן זאָלען דערציילען קינדער בעצייטענס די געהיימניסע פון געשלעכט און לערנען זיי צו פיהרען זיך ווי זיי ווילען. ער איז מיט דער מיינונג, אַז שטרענגע השגחה פון עלטערן איבער יונגע דור איז די בעסטע זאַך.

ער לייקענט, אַז די פרוי וועלכע האָט געלעבט אין פרייע ליבע פאַר דער חתונה וועט זיין אַ בעסערע מוטער, אַ קלוגערע ווייב, און אַ בעסערער מענש און אַלגעמיין צוליב איהר ערפאַהרונג מיט דעלוויין.

ער לייקענט, אַז בעקאַנטשאַפט מיט געשלעכט און אַ פרייע בעציהונג צו דער פראַגע צווישען דעם יונגען דור שאַפט אַ בעסערען כאַראַקטער. ער זאָגט פערקעהרט, אַז בחורים און מיידלעך, וועלכע האָבען זיך אויפגעהאָדעוועט אונטער אַ שטרענגע השגחה פון עלטערן און לעהרער, וועלכע האָבען זיי אָפּגעהיט פון אַ צו־נאָהענטע און אַ צו־אָפענע בעציהונג צו געשלעכט, וואַקסען אויף מיט אַ בעסערען כאַראַקטער, ווייל זיי זענען צוגעוואוינט געוואָרען צו בעהערשען זיך, צוגעוואוינט זיך צום געדאַנק, אַז זיי דאַרפען זיין שריי צו איין ליבע, און נישט פערשווענדען זייערע נערפען און בייטען די ליבע יעדעס מאָל ווען זיי טרעפען עמיצען אַנדערש, וואָס געפעלט זיי.

צו וואָס אויספּראָבירען נייע פאָרמען פון געשלעכט־בעגריפען, פרעגט ער, ווי באַלד מיר האָבען שוין מאָראַלען און בעגריפען וואָס זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך אַ משך פון טויזענדער יאָהרען? די מנהגים פון חתונה האָבען, פון האָדעווען קינדער, די פאָרערונג אַז אַ פרויאַל זיין געטריי נאָר דעם מאַן, צו ווערטען זי איז גענוג קליך פערהייראַט, און זיין אַ בתולה ווען זי האָט חתונה, דאָס פערהאַלטען פון מענשען, וועלכע פערברעכען געגען די אַלטע מאָראַל — דאָס אַלץ, בעהויפּטעט דער שרייבער פון דעם אַרטיקעל, מוז זיין די פּאַפּטע פיהרונג, ווייל עס האַלט שוין אַז אַזוי פיל טויזענדער יאָהרען.

די קייטען פון מאָראַל, לויט זיין מיינונג, זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען פאַר'ן וואויל און בעסטען פון דער מענשהייט, און האַלטען אַז, ווייל די סיסטעם ברענגט זיכערהייט און גליק און צופרידענהייט צו די גרעסטע צאָהל פון מענשען אויף דער וועלט.

פּראָבלעמען? די אַלע פּראָבלעמען, וואָס די איצטיגע געשלעכט־מאָראַל שאַפט אויף דער וועלט וועלען קיינמאָל נישט אָפּגעשאַפט ווערען. די מעדריעס, וואָס די מאָדערניסטען וועלען איינפיהרען, זאָגט ער, וועלען שאַפען נאָך מעהר פּראָבלעמען.

אין אַלגעמיין, בעהויפּטעט ער, איז געשלעכט גאָרנישט אַזאַ ווימטיגע זאַך, ווי די מאָדערניסטען בעהויפּטען. אמת, געשלעכט איז זעהר וויכטיג, און עס שפּילט זעהר אַ גרויסע ראָלע אין לעבען פון יעדען מענשען, אָבער ער לייקענט דעם געדאַנק, אַז דאָס גאַנצע לעבען פון אַ מענשען איז פערבונדען מיט געשלעכט, ווי די מאָדערנע פּסיכאָלאָגען און פילאָזאָפען ווילען האָבען.

וועגען די קלאַגען, אַז עס פערשפּרייטען זיך איצט געשלעכט־קראַנקהייטען צווישען יונגע בחורים און מיידלעך ערקלערט ער אַלס אַ דאָקטאָר, דאָס עס איז שווער צו זאָגען יאָ אָדער ניין. אָבער אויב עס איז אמת, אַז פרייע ליבע איז פערשפּרייט צווישען די יוגענד אין די שולעס און דאָס מעגליך, ווייל עס לעגט זיך אויפ'ן שכל, אַז וואָס מעהר געמישטע געשלעכט־פערהעלטענישען עס ווערען פערשפּרייט, אַלץ מעהר וועט זיך פערשפּרייטען סיפיליס און אַנדערע אַזעלכע געשלעכט־קראַנקהייטען. אַ גרויסע צאָהל מענשען זענען שטענדיג אָנגעשטעקט מיט די קראַנקהייטען.

אַלזאָ, קיין בעוויזען ווירקליך, אַז קראַנקהייטען פערשפּרייטען זיך צוליב די פרייע ליבעס זענען נישטאָ.

דער אַרטיקעל, ווי די לעזער קענען זעהן, טראָגט אַ העכסט־קאָנסערוואַטיווען טאָן. מ'קען זאָגען, אַז דער אַרטיקעל איז אַנ'אויסדרוק פון דער רעאַקציע וואָס האָט זיך איצט גענומען געגען די מאָדערנע פרייע געדאַנקען וועגען געשלעכט, וואָס דער ענגלישער ראַדיקאַלער פילאָזאָף בערטראַנד ראַסעל און פיל שרייבער און דענקער פון איצטיגען דור האָבען אין די לעצטע צעהנדליגע יאָהר אַרויסגעבראַכט.

די מאָדערנע בעגריפען וועגען געשלעכטס־יאַגען וועגען פונקט דער היפוך פון דאָס אַלץ, וואָס דאָקטאָר גענדענינג בעהויפּטעט, אַז עס איז דאָס בעסטע פאַר מענער און פרויען, ווייל עס עקזיסטירט שוין טויזענטער יאָהרען.

וואָס פרעדיגען פּראָפעסאָר ראַסעל און אַנדערע מאָדערניסטען, וועלכע ווילען פערבייטען די אַלטע מאָראַל אויף פרייע־אַנגע געשלעכט־בעציהונגען?

זיי זאָגען, אַז ווי באַלד געשלעכט איז אַזוי וויכטיג, איז דער גאַנצער פונדאַמענט פון לעבען טאַ פאַרוואָס שעמען זיך מיט דעם? פאַרוואָס נישט זיין אָפענהערציג און ערליך? פאַרוואָס פערוואַנדלען ערליכע נאַטירליכע ליבע אין זינד, און ער פערטריקען נאַטירליכע בעגערען און בעהאַלטען געראַנקען פון זינד און שמוציגע רייד?

געשלעכט איז נאָר נישט אַזאַ גרויסע פּראָבלעם אויב מען איז אָפענהערציג וועגען דעם. אויב מען רעדט וועגען דעם ווי אַלס אַ נאַטירליכע זאַך, אויב מען געוואוינט זיך צו טראַכטען וועגען דעם נישט אַלס אַ זינד, נאָר אַלס אַ נאַטירליכע זאַך.

דער גאַנצער געבוי פון מאָראַל איז אויפגעבויט אויף ליגענס, אויף צביעות, אויף גאַרנישט שעמען זיך און לייקענען עלטערען בעהאַלטען דעם אמת פון קינדער און די קינדער געפינען אויס פאַר זיך אַליין די פאַקטען וועגען געשלעכט־לעבען איידער די עלטערען האָבען צייט זיך אַרומצודרעהען. נאָר זיי געפינען אויס די פאַקטען אַלס סודות, דורך שמוציגע וועגען. דאָס גאַנצע סודות־דינקייט, די ליגענס, די מען טאָר־נישט, פערקריפּלען די כאַראַקטערען פון די יונגע, פערדאַרבען זייער גייסט.

מאָדערנע עלטערען פון איצטיגען דור האָבען זיך צו בעקענען בעצייטענס זייערע קינדער מיט די אמת'ע פאַקטען פון געשלעכט־לעבען. אמת, עס איז זיי שווער, וואָרים זיי אַליין קומען פון אַ פריהערדיגען דור, און עס זענען פאָרט אין זיי איינגעוואָרצעלט די אַלטע בעגריפען, די אַלטע מאָראַל פון פערלייקענען און מורא האָבען. אָבער די מענשען פון דעם דור, וואָס וואַקסט אויף איצט, ערליכקייט און בעצוג צו געשלעכט, וועלען שוין נישט האָבען די שוועריגקייט צו רעדען אָפענהערציג וועגען אַזעלכע פראַגען מיט זייערע קינדער.

אַלענפאַלס, איז כאַראַקטעריסטיש, אַז אין דעם וועלבען זשורנאַל מיט דעם אַרטיקעל וועגען די מאָדערנע געשלעכט־בעגריפען, דערציילט פּראָפעסאָר סיריל קענבי אין אַ דיסקוסיע וועגען די איצטיגע צייטען, אַז די יוגענד אין די אַמעריקאַנער שולעס איז איצט ערנסטער און שעהנער, ווי די אַמאָליגע סטודענטערייע.

ליואיזא גערטנער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס אין פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיימשען פראפעסאר־דאקטאר ברעכנרעטונג בעזונדערן ויכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

בוך. אויך פאר הויקערס ליטנדיגען מיט הייל־גארטעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט־פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס ערזעגליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגג נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך, וועלכער געפינט זיך אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פאר, פאר זיין געווויסענהאפטע פערלעגען מיר א גומענעם הייל־באנדאזש לויט זיין מעטאדע האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געזונט אזוי, אז כ׳קען איהם ניט גענוג דאנקען.

Dr. BERGHOF Arzt.

קויפט „MITOL"

צולאז עס אין וואסער, בערשט אויס דעם שמוציגען אנצוג, און דו וועסט האבען

א נייעם אנצוג!

איין שאכטעל „MI TOL" פאר 1.50 זל. איז א גאנצע כעמישע וועשעריי ביי זיך אינדערהיים.

„MITOL" פרישט אויף דעם גאנצען שטאף, לעבט אויף דעם פריהערדיגען אויסזעהן, בעזייטיגט אלערליי פלעקער.

צו בעקומען איבעראל.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אוירען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זגערזשער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אוירען קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד״ר פערשנער קינדער־קראנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר ביבערגאל הויט און וענער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ד״ר שטירגעלד נערוען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$3^1/_2$—$4^1/_2$

פסיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א. וו. פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי־סטאראפאלסקא
צאהן־ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

BILANS BRUTTO
DOMU BANKOWEGO BRACIA TAUB w ŁODZI
NA DZIEŃ 1 PAŹDZIERNIKA 1930 R. (od 15. 7. 1930 r.)

STAN CZYNNY		
Kasa i sumy do dyspozycji	zł.	119.577.60
Waluty zagraniczne	„	6.097.89
Banki krajowe	„	227.315.01
„ zagraniczne	„	16.889.90
Weksle zdyskontowane	„	2.118.246.26
„ protestowane	„	14.614.79
R-ki bieżące	„	862.409.59
Ruchomości	„	6.250.40
Pożyczki terminowe	„	82.050.—
Sumy przechodnie	„	26.395.36
Różne rachunki	„	1.959.41
Koszty handlowe	„	35.205 72
	zł.	3.517.011.93
Depozyty	„	847.136.—
Inkaso	„	556.335.43
	zł.	4.920.483.36

STAN BIERNY		
Kapitały własne:		
„ zakładowy	zł.	600.000.—
Wkłady	„	118 667.26
R-ki bieżące	„	1.281.172 23
Zobowiązania inkasowe	„	85.277.53
Redyskonto weksli	„	894 750.—
Banki krajowe	„	62 334 12
„ zagraniczne	„	382.055.92
Procenty i prowizje	„	90.671.19
Różnice kursowe	„	2 083 68
	zł.	3.517.011.93
Różni za depozyty	„	847.136.—
Różni za inkaso	„	556 335 43
	zł.	4 920.483.36

Dr. N. HALTRECHT

הויט און געשלעכטס־קראנקהייטען
נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה, פון 11—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אווענד.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 151-78

צוריקגעקעהרט

הויט און וענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אווענד.

א צימער און קוך

און 2 צימערן און קיך אויף שקאלנא 28 איז פון זאפארט צו פערמיטען צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט ביים ווירט. 6686

א טרייבערין

ווערט געזוכט צו א זיידען־מאשין גאלדמאן, פיעטריקאווער 21

דער ווינטער דערנעהנטערט זיך

בעזארגט אייך בעצייטענס מיט ווינטער־סחורות און ווייסע סחורות און רעשטען

אין קאנסום־געוועלב

ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

54 ראקיטשינער 54

צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16

איהר בעקומט אויך דארט צו אונגעוועהנליך נידריגע פרייזען ספארט־אנציגער, ארבייטס־אנציגער, דאמען־ און הערען־וועש, טיש־ און בעט־וועש, וואלענע שטאפען, טריקאטאזשען, שיך, קוכען־געשיר, קאלאניאל־ווארען א.אז.וו. א.אז.וו.

פאר ה״ה מלוכה־ און קאמונאל־בעאמטע, וואס זענען מיטגלידער פון קאאפעראטיווען און געזעלשאפטען, ווערט ערטיילט בעקוועהמער קרעדיט.

19123

לאזשער

קענען בעקומען 2 אנשטענדיגע יונגעלייט ביי א אינטעליגענטער פאמיליע אין צענטרום שטאט צו ערפאהרען ביי ברעסלער נאוואמיעסקא 26, פר. 3שט

ס׳ווערט געזוכט פון באלד א גוטע

מאשינערין

צו סוועטערס און א לערן־מעדעל צו האנד־נייען ביי אדעלא ראזענצווייג בזשאזא 1

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

א קולטורעלער שדכן

פיהרט אויס שדוכים מיט גרויס ערפאלג
לאדז, ציגעל־גאס 9,
פראנט, 1 שטאק וואוינונג 4, וויינשטאק.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע רעטעטען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם.

צו פער־קויפען הייזער

פיעטריקאווער 18 (ווסכאדניא 41) און פאלודניאווא 20-22 איינגאנצען אדער ¼ טיילען

זעהר פרייזווערט.

רעפלעקטאנטען ווערען געבעטען זיך צו מעלדען:

POŁUDNIOWA 20, m. 34.

Dr. med.

B. Robinson

פיעטרקאווער 10, טעל. 131-86

צוריקגעקעהרט

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנק.

נעהמט ווידער אן

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל.

לעטשניצע זגערזשער 17

טעלעפ. 116-33

אויגען־דאקטאר ד״ר גאלדשטיין־פאלאק 1—2 נאכמ.
נערווען־ . ד״ר יוסטמאן 12—2 נאכמ.
כירורג ד״ר מ. קאנטאר $4^1/_2$—$5^1/_2$, יו״ט 1—2
עקישער און פרויען־קראנקה. ד״ר פאפיערני $11^1/_2$—1 נאכמ.
אוירען, נאז־און האלז־קראנקה. ד״ר ראקאווסקי $10^1/_2$—11, 2—3 און 5—6 נאכמ.
קינדער־דאקטאר ד״ר ראזענצווייג 11—12, 4—5 נ״מ
וועגער. און הויט־קראנקה. ד״ר רוזשאנער 1 - 2 נאכמ
אינערל. קראנקה. ד״ר ווינבערג 1—2, 6—7 נאכמ
צאהן־ארצט ד״ר א. גראדזענשיק 3—7 נאכמ
רענטגען־קאבינעט ד״ר סטופעל 12—2, 4—6 נאכמ.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון געהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

Starszy felczer

J. Przysucha

ג׳ פעלדשער פון ווארשאווער שפיטאל אויף טשיסטע האט זיך נאך לאנגיעהריגער פראקטיק בעזעצט אין לאדז און נעהמט אן קראנקע צו יעדער צייט אין דער וואוינונג פון ג. פעלדשער ראזענצווייג

פילסודסקיעגא 29 (ווסכאדניא) טעלעפאן 179-48

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקה
NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12—1 און פון 4—7 אווענט

Lekarz-dentysta

Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-53

נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין הער ציים 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
[illegible] 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.